

Αλφα

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

ΣΑΒΒΑΤΟ 19 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1997 • ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ • ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 45 • ΕΤΟΣ 3ο • ΦΥΛΛΟ 91ο • ΔΡΑΧΜΕΣ 200

“Σας εύχομαι κατηγορούμενε καλύτερη τύχη στο άλλο δικαστήριο”

Ολοκληρώθηκε την Πέμπτη το απόγευμα η δίκη του αστυνομικού Ευάγγελου Λαγογιάννη που δολοφόνησε τον Ιανουάριο του 1994 στο Μοσχάτο τον μουσικό Θοδωρή Γιάκα. Το δικαστήριο έκρινε τον κατηγορούμενο ένοχο -για “δολοφονία εκ προθέσεως καθ’ υπέρβα-σιν των ορίων της άμυνας”- και του επέβαλε την ποινή των 10 χρόνων και 6 μηνών αναγκωρίζοντάς του τον “πρότερο έντιμο βίο” και δίνοντας ταυτόχρονα ανασταλτικό χαρακτήρα στην ποινή!

Αποτέλεσμα τρία χρόνια μετά τη δολοφονία του Θοδωρή Γιάκα, ο αστυνομικός ήταν και παραμένει ελεύθερος. “Αφήστε τον να κάνει Πάσχα με τα παιδιά και την οικογένειά του”, είπε ο συνήγορος υπεράσπισης. Δουλειά του, θα μου πείτε...

Στο τέλος η πρόεδρος απευθυνόμενη στον κατηγορούμενο του είπε “σας εύχομαι κατηγορούμενε καλύτερη τύχη στο άλλο δικαστήριο”. Το ακροατήριο έμεινε άναυδο. Τά ‘χασε. Οι αποφάσεις της έδρας απαγορεύεται να σχολιάζονται, μας λένε, και εδώ έχουμε σχολιασμό της απόφασης από τους ίδιους. Δεν άντεξαν ούτε την ίδια τους την απόφαση. Αίσχος! Αλλά κι αυτό λίγο είναι.

Η αστυνομική παρουσία ήταν έντονη σε σχέση με το ακροατήριο και στο τέλος έως προκλητική. Άγριο ύφος, σωματική έρευνα κατ’ επανάληψη, αγριάδες μετά τη λήξη της δίκης στους δημοσιογράφους επειδή ήθελαν να μιλήσουν με τη μητέρα του θύματος που φώναζε για “Μελίσστες και Λαγογιάνηδες” που κυκλοφορούν ελεύθεροι. Τα συναισθήματα των περισσότερων που βρίσκονταν εκεί; Με μια λέξη απλάνη βλέμματα. Αντανακλούσαν το πόσο άδικη, στυγερή και βάρβαρη ήταν η δολοφονία του Θοδωρή. Και στο τέλος της δίκης μια πίκρα στα χείλη όλων.

Θα ήταν δίκαιο αυτή η πίκρα να γίνει γι’ αυτούς εφιάλτης. Για ένα ας είναι σίγουρο: θα διαδώσουμε σ’ αυτούς τους γκαντεμιάρικους καιρούς να μη σκοτώνουν τους διαφορετικούς. Κι ότι οι άνθρωποι πεθαίνουν μόνο όταν εμείς τους ξεχνάμε. Κι εμείς δεν έχουμε σκοπό να ξεχάσουμε. Κι όπως θά ‘λεγε κι η Κατερίνα “γι’ αυτό σου λέω, ρε! Την άλλη φορά που θα μας ρίξουν να μην την κοπανήσουμε. Να ζυγιαστούμε...”

Κι ας είμαστε την άλλη φορά πάνω από την παλίσροια των επιθυμιών μας.

X.A.
ΑΘΗΝΑ

Ο Θοδωρής Γιάκας δολοφονήθηκε. Γιατί; χωρίς γιατί...

Στα 28 του χρόνια, σ’ ένα μοναχικό του περίπατο, βρέθηκαν μπροστά του δυο οπλοφόροι με πολιτικά! Καθώς είπαν, ο ένας τον πλησίασε και του ζήτησε ταυτότητα. Κι ο Θοδωρής αρνήθηκε. Άραγε, σ’ έναν έρημο δρόμο του Μοσχάτου, ποιος θα μπορούσε να φοβηθεί ποιον; Ο μοναχικός διαβάτης ή δυο οπλοφόροι με το αυτοκίνητο; Ο οπλοφόρος της “Τάξης” φοβήθηκε. Φοβήθηκε τόσο που πήρε την απόφαση να τον εκτελέσει... Την πρώτη φορά αστόχησε... Προειδοποιητική βολή είπε, στο ύψος του σώματος διαπιστώθηκε! Τη δεύτερη τον πέτυχε. Και για να είναι σίγουρος, έριξε άλλες τρεις. Όλες καταπάνω του. Όλες πανω από τη μέση. Μετά πέρασε τις χειροπέδες στο άψυχο σώμα... Είχε ολοκληρώσει το καθήκον του...

Ενημέρωσε την υπηρεσία του. Κι εκεί πια, γρήγορα και κατά τα γνωστά, συγκεντρώθηκαν όλες οι προσπάθειες να βρεθεί καθετί που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί εκ των υστέρων για ένα πορτρέτο θύματος που θα δικαιολογούσε το έγκλημα. Ο στόχος προκαθορισμένος στο μυαλό τους και η διαδικασία γνωστή... Επεδίωξαν να εξαφανίσουν για άλλη μια φορά το Θοδωρή...

Ο Θοδωρής θαμμένος κάτω από τον όγκο της εγκληματικής αυθαιρέσίας των οργάνων της εξουσίας, ισοπεδώθηκε στην ξέφρενη κούρσα για “είδηση” των πανίσχυρων Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Αγνώριστο, θέλησαν να μας τον παραδώσουν. Εμείς, όμως, τον ξέρουμε τον Θοδωρή...

Δεν είναι ρομαντισμός ή αυταπάτη για Δικαιοσύνη. Είναι η ύστατη κι ελάχιστη προσφορά αγάπης στο φίλο μας, είναι η ελάχιστη υπεράσπιση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της ίδιας της ζωής.

(από κείμενο των φίλων του σε εκδήλωση διαμαρτυρίας στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, στις 27.1.1994)

Η προσπάθεια ανάληψης της διοργάνωσης των Ολυμπιακών αγώνων του 2004 τείνει να γίνει η νέα Μεγάλη Ιδέα της ελληνικής κοινωνίας. Μια Μεγάλη Ιδέα που συνδυάζει τις προσδοκίες για πακτωλό κερδών με τις επικλήσεις των διαχρονικών μεγαλείων του ελληνισμού. Απ’ τη μια μεριά τα τεράστια οικονομικά οφέλη που θα αποκομίσει η χώρα και από την άλλη η αίγλη και το κύρος που θα εισπράξει, παρουσιαζόμενη σαν μοντέρνος φορέας του αθάνατου αρχαίου πνεύματος. Μια ομοβροντία ολυμπιακής προπαγάνδας κατακλύζει τα media, ένα τεράστιο κονδύλι του κρατικού προϋπολογισμού δόθηκε για τη χρηματοδότηση της υποψηφιότητας. Στην ευγενή προσπάθεια ήδη έχει ριχτεί η αφρόκρεμα της ελληνικής κοινωνίας: το ζεύγος Αγγελοπούλου, ο κύριος Λαμπράκης, ο κύριος Λιάσκας.

Ίσως η διοργάνωση της Ολυμπιάδας του 2004 να αποβεί εξαιρετικά επικερδής

Ο Λ Υ Μ Π Ι Α Κ Ο Ι 2 0 0 4

Αντίσταση στη νέα Μεγάλη Ιδέα

για εργολάβους (τόσο μεγάλων έργων όσο και πολιτισμού) ξενοδόχους, καναλάρχες, κάθε λογής μεγαλοεπιχειρηματίες. Το σίγουρο όμως είναι ότι τόσο το φυσικό περιβάλλον της Αττικής όσο και για τις τσέπες της μεγάλης μάζας των φορολογούμενων η Ολυμπιακή εποποιία θα αποβεί καταστροφική.

- Η ανέγερση των νέων σταδίων θα προσφέρει καινούρια τσιμεντένια τεταυργήματα στην ήδη ασφυκτιούσα από έλλειψη ελεύθερων χώρων Αθήνα.

- Η συγκέντρωση μεγάλων σταδίων στο Φάληρο θα αποκόψει πλήρως την πόλη από την θάλασσα με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

- Η οικοδόμηση του Ολυμπιακού χωριού στην αναδασωτέα περιοχή της Πάρνηθας όχι μόνο θα αφαιρέσει έναν ακόμη πνεύμονα οξυγόνου από την πρωτεύουσα αλλά και θα προσθέσει μια καινούρια τσιμεντούπολη 15.000 κατοίκων.

- Η διεξαγωγή της κωπηλασίας στο Σχοινιά θα καταστρέψει αυτό το μοναδικό υδροβιότοπο.

- Τα δις που θα διατεθούν για τη διοργάνωση όχι μόνο δεν θα καλυφθούν από τα έσοδα των αγώνων αλλά και θα αφήσουν μια τεράστια μαύρη τρύπα στον προϋπολογισμό που θα καλύψουν οι συνήθειες “μαλάκες” εργαζόμενοι και συνταξιούχοι. Μα πάνω απ’ όλα η Ολυμπιάδα δεν είναι

τίποτα άλλο παρά μια τεράστια διαφημιστική εμποροπανήγυρη που οργανώνεται για να αυξήσει τα κέρδη των μεγάλων πολυεθνικών. Μια εμποροπανήγυρη που αποθεώνει τον ανταγωνισμό στην πιο αλληλοεξωντωτική του μορφή.

Ήδη έχει συγκροτηθεί επιτροπή ενάντια στην ανάληψη της Ολυμπιάδας του 2004. Η πρωτοβουλία Ηλιούπολης οργανώνει τη Δευτέρα 21/4 εκδήλωση ενάντια στην Ολυμπιάδα στο θεατρικό εργαστήρι του δήμου Ηλιούπολης στις 7 μ.μ. Η κίνηση των Ηλιουπολιτών όχι μόνο πρέπει να πλαισιωθεί αλλά και να βρει όσο το δυνατόν περισσότερους συνεχιστές.

Το επόμενο Σάββατο η εφημερίδα μας δεν θα κυκλοφορήσει. Το “Αλφα” θα βρίσκεται και πάλι στα περίπτερα στις 3 Μαΐου.

...ενάντια στην ανεργία, την προσωρινότητα και τον αποκλεισμό

ΑΡΧΙΖΑΝ από την περασμένη Δευτέρα 14 Απρίλη οι πρώτες από τις πορείες "ενάντια στην ανεργία, την προσωρινότητα και τον αποκλεισμό" που θα πραγματοποιηθούν σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Από το φυλλάδιο που κυκλοφόρησε από την Επιτροπή Πρωτοβουλίας που συγκροτήθηκε στην Ελλάδα σχετικά με το θέμα παραθέτουμε το ακόλουθο απόσπασμα:

«Στις 14-15 Ιουνίου 1997 θα γίνει στο Άμστερνταμ της Ολλανδίας η Διακυβερνητική Διάσκεψη Κορυφής των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όμως, για πρώτη φορά στην σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία, την ίδια μέρα και στο ίδιο μέρος θα ακουστεί και μια άλλη φωνή: Η φωνή της "άλλης Ευρώπης" των 20 εκατομμυρίων ανέργων, των 80 εκατομμυρίων φτωχών και απόκληρων και των εκατοντάδων εκατομμυρίων μισθωτών που έχουν περιοριστεί από τους κυβερνητές τους στο ρόλο του ... "φτωχού συγγενούς" της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Στις 14 Ιουνίου, θα καταλήξουν στο Άμστερνταμ και οι πορείες δεκάδων χιλιάδων ανέργων, μισθωτών, μεταναστών, κοινωνικά αποκλεισμένων, νέων, αγροτών και συνταξιούχων που θα έχουν ξεκινήσει στις 15 Απριλίου από κάθε γωνιά της Ευρώπης!

Πρόκειται για τις "πανευρωπαϊκές πορείες ενάντια στην ανεργία, στην επισφαλή απασχόληση και στον κοινωνικό αποκλεισμό" που ήδη υποστηρίζονται και προετοιμάζονται από εκατοντάδες συνδικάτα, κοινωνικά κινήματα, κινήσεις και πολιτικές οργανώσεις (και κόμματα) από όλη την Ευρώπη. Το διεκδικητικό πλαίσιο της εκστρατείας τους είναι σαφές: Όχι στην Ευρώπη της ανεργίας, του κοινωνικού αποκλεισμού και του ρατσισμού. Για την Ευρώπη της πλήρους απασχόλησης, του δικαιώματος στην υγεία, στην στέγαση, στην εκπαίδευση, στην ισότητα γυναικών και ανδρών, στην ελεύθερη κυκλοφορία και στην αμοιβή της εργασίας που επιτρέπει την αξιοπρεπή διαβίωση. Για την εργάσιμη εβδομάδα των 35 ωρών χωρίς μείωση των αμοιβών.

Για την απόκρουση της ολομέτωπης επίθεσης στο κράτος πρόνοιας και στα κοινωνικά δικαιώματα. Για τη δημιουργία πρόσθετων κοινωνικών, πολιτιστικών και οικολογικών θέσεων απασχόλησης. Για την Ευρώπη που δεν οχυρώνεται πίσω από τα κλειστά σύνορά της, αλλά είναι αλληλέγγυα στον Τρίτο κόσμο που αργοπεθαίνει και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες που αιμορραγούν.

Η ιδέα των "Πανευρωπαϊκών Πορειών" γεννήθηκε στη Φλωρεντία τον Ιούνιο του 1996 με την ευκαιρία μιας άλλης Διακυβερνητικής Διάσκεψης. Περίπου 60 οργανώσεις, κινήσεις και κοινωνικά κινήματα από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες συναντήθηκαν, συζητήσαν και υιοθέτησαν το "Κάλεσμα της Φλωρεντίας για τις πανευρωπαϊκές πορείες ενάντια στην

ανεργία, στην επισφαλή απασχόληση και στον κοινωνικό αποκλεισμό". Από τότε έως σήμερα, στις χώρες-μέλη της Ε.Ε. δημιουργήθηκαν δεκάδες επιτροπές πρωτοβουλίας που συσπειρώνουν συνδικάτα και εργατικές συνομοσπονδίες, εργοστασιακά συμβούλια, απεργιακές επιτροπές, κινήσεις ανέργων, μαζικά κοινωνικά κινήματα και πολιτικές οργανώσεις, ενώ παράλληλα εκδηλώνουν την πρόθεσή τους να συμμετάσχουν και κινήσεις από την Ελβετία, την Ουγγαρία, τη Βοσνία, την Πολωνία, την Τσεχική Δημοκρατία κ.α.

Όπως προαναφέρθηκε, οι πρώτες πορείες έχουν ήδη ξεκινήσει. Συγκεκριμένα, ξεκίνησε η πορεία που θα διασχίσει την Πορτογαλία, την Ισπανία, το Βέλγιο και την Ολλανδία και η πορεία που θα διασχίσει το Μαρόκο, την Ισπανία και θα καταλήξει στη νοτιοανατολική Γαλλία. Παρόμοιες πο-

ρείες θα ξεκινήσουν από την Ιρλανδία, την Ιταλία, την Αυστρία, τη Σουηδία κ.α. Το πλαίσιο της συμμετοχής είναι ιδιαίτερα ευρύ (στην ουσία πρόκειται για μια "αμυντική" κίνηση ενάντια στην επέλαση του νεοφιλελευθερισμού) και έτσι συμμετέχουν από κόμματα, όπως η Κομμουνιστική Επανίδρυση από την Ιταλία και το Κόμμα Δημοκρατικού Σοσιαλισμού (PDS) από τη Γερμανία, οργανώσεις ανέργων από ολόκληρη την Ευρώπη, με σημαντικότερη την Action contre le Chômage (AC) από την Γαλλία, μέχρι αναρχικές και αναρχοσυνδικαλιστικές οργανώσεις και ομοσπονδίες, όπως η CGT και το SOC από την Ισπανία, η SAC από τη Σουηδία, η ARCA από την Ιταλία, η Οργάνωση Ελευθεριακών Κομμουνιστών (OCL) και η CNT-Παρισιού από τη Γαλλία κ.α. Ακριβώς λόγω του μεγάλου εύρους των συμμετεχόντων, αποφασίστηκε η κοινή βάση να περιοριστεί στην εναντίωση "στην ανεργία, την προσωρινότητα και τον αποκλεισμό" και όσοι θα συμμετάσχουν να διατηρήσουν τον αυτόνομο λόγο και παρουσία τους. Μέχρι στιγμής στην Ελλάδα έχουν κινηθεί σχετικά με το ζήτημα περιορισμένος αριθμός ατόμων και οργανώσεων, κυρίως από την άκρα αριστερά.

Ανακοίνωση

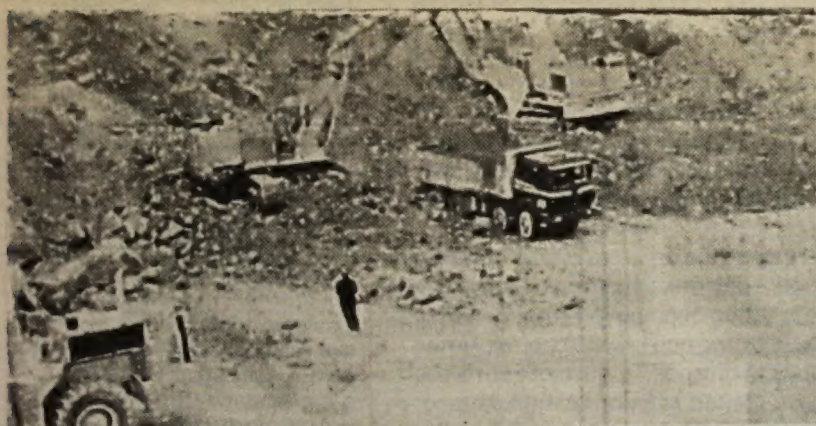
Το Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Κέρκυρας, φοιτητές του Ιόνιου Πανεπιστημίου και πολίτες της Κέρκυρας συγκροτήσαμε Επιτροπή με σκοπό την συγκέντρωση και αποστολή τροφίμων στον εξεγερμένο αλβανικό λαό. Καλούμε κάθε συμπολίτη να συνδράμει την προσπάθειά μας. Τα τρόφιμα που χρειάζονται είναι:

- α) Γάλατα (μεγάλης διάρκειας)
- β) Μακαρόνια
- γ) Κονσέρβες
- δ) Όσπρια
- όπως επίσης και
- ε) Χρήματα για την αγορά αλευριού.

Η συγκέντρωση θα γίνεται στο Τμήμα Αρχαιονομίας του Ιονίου Πανεπιστημίου (Παλάτι) από 7.00 μέχρι 9.00μμ καθημερινά, εκτός Σαββάτου και Κυριακής. Η συγκέντρωση των τροφίμων ξεκινά από τη Δευτέρα 14 Απριλίου.

Τα τρόφιμα θα παραδοθούν στις Επιτροπές Αγίων Σαράντα και Χειμάρας.

Για επικοινωνία με το Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Κέρκυρας: Τ.Θ. 16, Τ.Κ. 49100, Κέρκυρα

ΔΥΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΟΥ ΛΕΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΑΠ' ΟΤΙ ΧΙΛΙΕΣ ΛΕΞΕΙΣ. Στην πρώτη, οι συνάδερφοι του Γιάννη Κωνσταντίνου προσπαθούν να εντοπίσουν κάτω από χιλιάδες κυβικά χώμα το άψυχο κορμί του Γιάννη, ενώ ακριβώς την ίδια στιγμή, λίγο πιο πέρα, οι συνδικαλιστές της περιοχής, μαζί με τον πρώην εργατοπατέρα Πρωτόπαππα και τη γνωστή εκσυγχρονίστρια Διαμαντοπούλου "προσπαθούν να λύσουν τα προβλήματα των εργαζομένων".

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ, τα εργατικά ατυχήματα αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής ζωής. Απ' την αρχή του χρόνου έχουν χαθεί τέσσερις ανθρώπινες ζωές. Πολύ βιαστικά και επιπόλαια, οι τοπικοί άρχοντες έτρεξαν να δικαιολογήσουν τους θανάτους: "Είχαν υπερεκτιμήσει τις δυνάμεις τους" ή "ανθρώπινο λάθος". Ταυτόχρονα με τις έρευνες για το άψυχο σώμα του Γιάννη, συνεχίζονται κανονικά οι εργασίες στο λιγνιτωρυχείο. Ο ιδιοκτήτης Βαρβούτης θεώρησε ότι ο θάνατος ενός υπαλλήλου του δεν ήταν κάτι τόσο σημαντικός μπροστά στο χάσιμο κάποιων εκατομμυρίων. Τα λιγνιτωρυχεία και τα εργοστάσια της ΔΕΗ αποτελούν τα σύγχρονα κάτεργα. Ελάχιστα μέτρα ασφαλείας, άλλωστε μέτρα ασφάλειας θα σήμαινε χάσιμο χρόνου, δηλαδή μείωση κερδών. Αυτή την εμποχή στην Κοζάνη, οποιαδήποτε διαμαρτυρία για τις συνθήκες εργασίας οδηγεί στην ανεργία. Ο Γιάννης αυτό το ήξερε πριν μπει μέσα στο βουνό. Ήξερε ότι σύντομα θα γινόταν κατωλισθη-

ση, αλλά μπροστά στο φάσμα της απόλυσης αποφάσισε να το ρισκάρει. Αλλά δυστυχώς έχασε. Μέσα στην ατυχία τους, οι συνάδελφοι του Γιάννη σταθήκαν τυχεροί. Λίγο πριν την κατωλισση έγινε αλλαγή βάρδιας. Αλλιώς θα θρηνούσαμε άλλες εννιά ζωές. Για τον Βαρβούτη, δέκα καινούργιες θέσεις εργασίας. Μάλλον κάπως έτσι αντιλαμβάνονται και οι Πρωτόπαππας-Διαμαντοπούλου τις νέες θέσεις εργασίας. Στο λιγνιτωρυχείο αυτό έχουν γίνει 33 απολύσεις απ' την αρχή του χρόνου, οι τρεις μια μέρα πριν απ' το ατύχημα. Αιτία; Παράπονα για τις συνθήκες εργασίας ή και άρνηση να μπουνε στο βουνό. Βλέπετε, οι κατωλισθήσεις είναι καθημερινές.

Ο εργαζόμενος της Κοζάνης έχει κάνει την επιλογή του. Θα ζει, όσο ζει, και θα δουλεύει, όσο δουλεύει, με αντάλλαγμα μια "οικονομικά άνετη" ζωή. Για τις συνθήκες διαβίωσης, ούτε κουβέντα. Ο αέρας που αναπνέουμε, μόνο οξυγόνο δεν περιέχει. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε μια πόλη όπως η Κοζάνη με πληθυσμό 60.000 κατοίκους παρατηρείται αστική ρύπανση μεγαλύτερη από αυτή της Θεσσαλονίκης. Κοντά στην πόλη της Κοζάνης λειτουργεί ένα από τα μεγαλύτερα αμιαντωρυχεία. Αποτέ-

λεσμα; Τεράστιο πρόβλημα στειρότητας. Αν προσθέσουμε πως μέσα από κατοικημένες περιοχές περνάν καλώδια υπερωχηλής τάσης, τότε, αν κάποιος βγει σε σύνταξη υγιής θα πρέπει να θεωρείται θαύμα.

Πριν από ένα μήνα, εργάτης σκοτώνεται σε εργοστάσιο της ΔΕΗ. Ο εργάτης καταγόταν από το Φιλώτα, χωριό που τα τελευταία χρόνια έχει θρηνήσει πολλούς εργάτες. Σ' αυτό το χωριό λοιπόν, η κυρία Διαμαντοπούλου πήγε να κάνει τα αποκαλυπτήρια του αδιάντα του "άγνωστου εργάτη", λες και οι νεκροί δεν είχαν όνομα, δεν είχαν συγγενείς, λες και πεθάναν σε κάποιο πόλεμο. Από μια μεριά, μπορούμε ότι πεθάνανε σε πόλεμο. Όμως αυτό τον πόλεμο, τον γνωρίζει μόνο η μια πλευρά και οι απώλειες είναι πάντα από την άλλη. Ας μοιράσουμε λοιπόν τους νεκρούς... Ο θάνατος του Γιάννη του σήμερα, του Γιάννη του αύριο, του Γιάννη του χθες, οφείλεται σε ανθρώπινο λάθος. Στο λάθος όλων μας, που τόσα χρόνια τους ανεχόμαστε...

M.K. KOZANH

ΠΑΛΙΑ ΦΥΛΛΑ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΥΠΑΡΧΟΥΝ: • ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ, ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ" (Τηλ: 38.02.040), "ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ" (Τηλ: 36.08.635), ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ. (ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝΟΙΧΤΑ ΚΑΘΕ ΠΕΜΠΤΗ 7.00-10.00μμ.). • ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΤΗΣ VILLA BARBARA (Κρίσπου 7, Πλ. Κουλέ Καφέ, Άνω Πόλη) και στο αυτοδιαχειριζόμενο κοινωνικό κέντρο "Ναυτίλος" (Πατριάρχου Ιωακείμ 13, τηλ: 257.364) ΓΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΠΑΡΧΕΙ Ο ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 118/343601-22 ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Αλφα

ΕΤΟΣ 3ο ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 91

ΕΚΔΟΤΗΣ: "ΑΛΦΑ" Α.Μ.Κ.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΕΚΔΟΣΗΣ: ΣΠΥΡΟΣ

ΔΑΠΕΡΓΟΛΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 45

Τα γραφεία είναι ανοιχτά κάθε Πέμπτη

7.00-10.00μμ.

ΤΗΛ. - FAX: (01) 64.58.112

E-mail: alfanarc@compulink.gr

ΓΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: Τ.Θ. 31809

Τ.Κ. 100 35

ΑΘΗΝΑ

Πέρα από τα hamburger

Το ακόλουθο κείμενο αποτελεί απόσπασμα προκήρυξης που μοιράστηκε σε αρκετές χιλιάδες κομμάτια, σε διάφορα καταστήματα ταχυφαγίας της Αθήνας.

Τα ταχυφαγεία έχουν πλέον αποκτήσει τεράστια δύναμη. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι σε μια έρευνα του 1986 στις ΗΠΑ το 96% των ερωτηθέντων μαθητών/τριών του Δημοτικού γνώριζε το όνομα Ronald McDonald's (ο γνωστός κλόουν της αλυσίδας McDonald's) που βρισκόταν στη δεύτερη θέση μετά τον Άι-Βασίλη(!) ενώ η ίδια αλυσίδα υπερηφανεύεται ότι κάθε 8 ώρες εγκαινιάζει ένα νέο κατάστημα (!). Γνωστοί κοινωνιολόγοι κάνουν σιγά-σιγά λόγο για την McDonald-ποίηση της κοινωνίας. Οι βασικότερες αρχές του εστιατορίου fast food κυριαρχούν σε όλο και περισσότερους τομείς της κοινωνίας σε όλο τον κόσμο.

Σε μια κοινωνία "γρήγορης διαβίωσης", στην οποία συνήθως εργάζονται και οι δύο γονείς ή υπάρχει μόνο ο ένας, είναι εξαιρετικά θελκτική η αποτελεσματικότητα στην εξάλειψη του αισθήματος της πείνας, που προσφέρουν τα ταχυφαγεία. Σε μια υψηλού βαθμού αυτοκινητοκίνητη κοινωνία, στην οποία οι άνθρωποι μετακινούνται γρήγορα, κυρίως με Ι.Χ. αυτοκίνητο, έχει μεγάλη σημασία και αποτελεί πόλο έλξης το γεγονός ότι μπορεί κανείς να σβύσει γρήγορα και αποτελεσματικά την πείνα του μ' ένα fast food γεύμα χωρίς μάλιστα καν να βγει από το όχημά του (βλ. Drive Thru).

Τα hamburgerάκια προσφέρουν φαγητό και σέρβις των οποίων το μέγεθος διακρίνεται και ποσοτικοποιείται εύκολα. Προκαλείται έτσι η εντύπωση ότι στα ταχυφαγεία αγοράζει κανείς πολύ φαγητό (βλ. Mc Menu, Combo, Trio Goody's) για τα χρήματα που δίνει, κάτι που είναι εν πολλοίς αμφοβητήσιμο. Η ποσότητα εξισώνεται με την ποιότητα. Το "πολύ" σημαίνει επίσης και "καλό". Η απόδοση ενός καταστήματος προσδιορίζεται από "ξερούς" αριθμούς, όπως πωλήσεις ανά υπάλληλο, κέρδη, τζίρος, hamburger ανά πελάτη...

Όλο και περισσότεροι άνθρωποι συνθιζούν και επιδιώκουν τελικά να ζουν σ' ένα κόσμο όπου δεν συμβαίνει τίποτε απρόσμενο, όπου όλα είναι προγνωστικά και άγευστα. Τα ταχυφαγεία προσφέρουν αυτή ακριβώς

τη δυνατότητα προγνώσεως. Είναι αρκετά παρήγορο να ξέρει κανείς ότι την ίδια στιγμή που τον απορρίπτει η "καλή" του, ή τσακώνεται με τον καλύτερόν του φίλο στην αγαπημένη αλυσίδα fast food δεν υπάρχουν εκπλήξεις και ότι τον περιμένει με ανοιχτές αγκάλες η ίδια σκατοτροφή.

Τέλος, εξασκεύεται τεράστιος έλεγχος επί των ανθρώπων, τόσο εργαζομένων όσο και πελατών. Ο έλεγχος επί των υπαλλήλων επιτυγχάνεται κυρίως μέσω της υποκαταστάσεως ανθρώπινης εργατικής δύναμης από την τεχνολογία. Παραδείγματα γι' αυτό είναι οι φριτέζες που κουδουνίζουν μόλις οι πατάτες είναι έτοιμες, προγραμματισμένες ταμειακές μηχανές στις οποίες ο ταμίας δεν χρειάζεται να υπολογίσει τιμές και ποσότητες και - ίσως στο εγγύς μέλλον - το ρομπότ για την κατασκευή των hamburger (το πρωτότυπο υπάρχει ήδη). Αλλά και οι άνθρωποι που τρώνε σε fast food εστιατόρια ελέγχονται. Ουρές, ένας κατάλογος περιορισμένου αριθμού γευμάτων, ολιγάριθμες επιλογές και δυνατός φωτισμός, έντονα χρώματα και καθόλου άνετες θέσεις αναγκάζουν τον πελάτη να κάνει αυτό που η εταιρεία θέλει: να φάει γρήγορα και να πάρει δρόμο! Ο πελάτης οδηγείται στην εκτέλεση ορισμένων εργασιών και μάλιστα αμισθί! Οι στιβαγμένοι στις ουρές καταναλωτές υποκαθιστούν το σερβιτόρο που θα έπρεπε να υπάρχει για να παίρνει τις παραγγελίες! Το salad bar αποτελεί ένα ακόμη παράδειγμα...

Τα "ορθολογιστικά" (όχι όμως απαραίτητα και λογικά) συστήματα που χρησιμοποιούνται από τα ταχυφαγεία εκφυλίζουν την ανθρώπινη φύση. Σ' αυτά, οι ανθρώπινες σχέσεις ελαχιστοποιούνται και φυσικά, δεν μπορεί να γίνει λόγος για προσωπική επαφή. Η μανιωδής απληστία για κέρδη στο ελάχιστο δυνατό χρό-

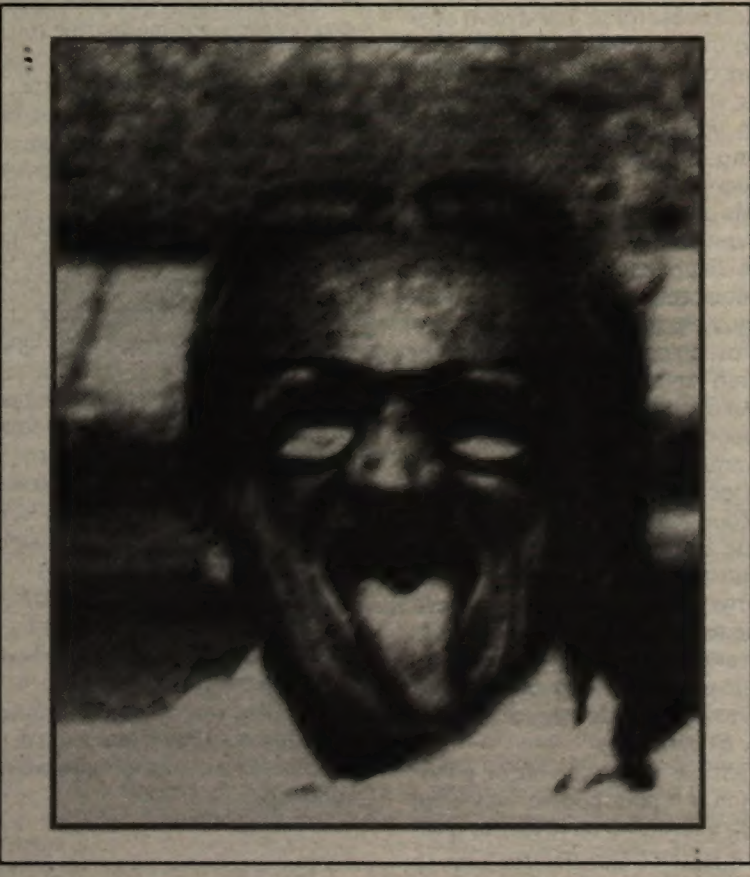
νο οδηγεί σε μείωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Με το πρότυπο των εστιατορίων αυτού του είδους τείνει να γίνει και το φαγητό στο σπίτι ένα "μπούκωμα", ένας "ανεφοδιασμός". Μασάει κανείς γρήγορα το ένα και το άλλο snack ή πίτσα και δεν κάθεται να απολαύσει σωστά ένα πλήρες γεύμα. Σήμερα, θεωρείται πια η ασχολία με το φαγητό μια μη παραγωγική εργασία(!) αντί μιας ιεροτελεστίας απαραίτητης στον ημερήσιο κύκλο.

Η παραγωγή ενός hamburger θυμίζει εντονότατα την απάνθρωπη γραμμή συναρμολόγησης (assembly line) των σύγχρονων βιομηχανιών. Το φαινόμενο αυτό βρίσκεται σε στενή σχέση με αυταρχικές και ολοκληρωτικές τάσεις. Τα ορθολογιστικά συστήματα τελικά δεν κάνουν τίποτε άλλο από το να προωθούν μικρή ομάδα ανθρώπων σε θέσεις απ' όπου είναι δυνατή η άσκηση ελέγχου πάνω σε ολόκληρη την κοινωνία. Άλλωστε, και το Ολοκαύτωμα των Εβραίων δεν ήταν τίποτε άλλο από την εφαρμογή ενός τέτοιου ορθολογιστικού συστήματος ευρύτερης όμως έκτασης που ως τελικό προϊόν δεν είχε hamburger αλλά θάνατο!...

Σε αρκετές χώρες τα ταχυφαγεία έχουν να αντιμετωπίσουν σε τακτική βάση εκστρατείες για μπουκοτάζ, πικετοφορίες ή διανομή φυλλαδίων στα καταστήματα, πρωτοβουλίες για επιστροφή πεταμένων σκουπιδιών, καταλήψεις από ομάδες χορτοφάγων, απελευθέρωση καταρρίδων μέσα στα εστιατόρια, δολιοφθορές και άλλα πολλά. Υιοθετήστε τρόπους άμεσης αντίδρασης και βάλτε επιτέλους φραγμό στην εισβολή και επέλαση εταιρειών τύπου Mc στη ζωή και στο μυαλό μας.

Συνεργασία των:

**ΗΣΣΩΝ ΑΠΕΙΛΗ,
ΜΕΤΩΠΟ ΓΙΑ ΤΗ
ΔΙΑΓΟΝΙΔΙΑΚΗ
ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ!**

Απεργιακών αγώνων συνέχεια...

Και ο ξεπουλημένος αγώνας των εκπαιδευτικών έδωσε τη θέση του στη μιζέρια των σχολικών συλλόγων όπου οι υποταγμένοι καθηγητές, μέσα σε κλίμα πικρόχολης αντιπαράθεσης και στείρου ανατρεπτικού χιούμορ, καλούνται να επιλέξουν συνδυαστικά ανάμεσα στα κατασταλτικά και αντιπαιδαγωγικά μέτρα που προτείνει η εγκύκλιος του υπουργού παιδείας για την αναπλήρωση των χαμένων ωρών. Λες και η εκπαιδευτική διαδικασία έχασε ειδικά και μόνο από την απεργία των "ανεύθυνων μειοψηφιών" και όλο τον υπόλοιπο χρόνο τα πάντα κυλούσαν "ομαλά" και "δημιουργικά". Το βάρος πέφτει κυρίως στα μαθήματα δέσμης, τους προπομπούς της τεχνοκρατικής μας ενσωμάτωσης στο σύστημα παραγωγής. Όσο για τα εξορισμένα ειδικά από το Λύκειο καλλιτεχνικά μαθήματα ουδείς λόγος.

Πολλές γενικές συνελεύσεις, βέβαια, εισηγήθηκαν ώρες που χάθηκαν απ' την αρχή της χρονιάς -ελλείψει νέων διορισμών- απ' την κυνική αδιαφορία της κυβέρνησης. Και όντως το στρίμωγμα του ΥΠΕΘ θα ήταν γερό, αν υιοθετούσε η ΟΛΜΕ το αγωνιστικό πνεύμα τέτοιων εισηγήσεων και δεν έπαιζε το παιχνίδι του Υπουργείου αντιπροτείνοντας τα δικά της μέτρα (περικοπή της ύλης και κατάργηση των εξετάσεων) νομικής φύσεως εντάσεις προέκυψαν για όλα τα προτεινόμενα κυβερνητικά μέτρα, εξού και η καθυστέρηση έως αδυναμία της έκδοσης των απαιτούμενων για την εφαρμογή τους προεδρικών διαταγμάτων. Χωρίς προεδρικά διατάγματα, φυσικά, η εγκύκλιος του ΥΠΕΘ είναι άκυρη και το περιεχόμενό της κενό νοήματος.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι άτυπα από την ίδια εγκύκλιο προβλέπεται η απόλυση όσων αξιοπρεπών καθηγητών αρνηθούν τις υπερωρίες που γελοιοδώς ισοφαρίζουν τα χρήματα που έχασαν απ' την απεργία και η αντικατάστασή τους από ωρομίσθιους. Τι απάντησαν οι "μαχητές" των δρόμων στο μηχανιστικό πνεύμα Αρσένη-Ανθόπουλου που ενδιαφέρεται μόνο να καλύψει τυπικά την ύλη και να τηρήσει τα προσχήματα απέναντι σε "αγανακτισμένους" γονείς και μαθητές; Ανέχθηκαν τελικά τον τραμπουκισμό της επιβολής του δικαίου του "ισχυρού" και κάθησαν στα αβγά τους. Πέσανε στην παγίδα της ευσυνειδησίας και της συναίσθησης του παιδαγωγικού τους ρόλου.

Αγνοημένοι από το κράτος, φτυσμένοι απ' την ηγεσία τους, παραπληροφορημένοι, έπεσαν με τα μούτρα να αναπροσαρμόσουν το εβδομαδιαίο πρόγραμμα στη βάση καθημερινών επτάωρων με επιπρόσθετες δονκιχωτικές διδασκαλίες τα Σάββατα. Πού είναι η αποφασισμένη βάση που επί δύο μήνες με τα συνθήματά της αντιτάχθηκε στην κρατική τρομοκρατία και στην συνδικαλιστική εξαπάτηση; Όλοι επί το έργο της ανασυγκρότησης της διαλυμένης παιδείας. Οι ποινικοποιημένοι στα ανέραστα κελιά τους. Ελάχιστοι πιο συμμετέχουν στις συζητήσεις-πυρήνες για την ανατροπή της εκπαιδευτικής λογικής του νεοφιλελεύθερου κράτους. Στη δε καθημερινή ανατρεπτική δράση για το άνοιγμα του σχολείου στον κόσμο... τρεις κι ο κούκος. Έτσι κι αλλιώς η ζωή έξω απ' τα κάγκελα είναι για τους περισσότερους "καθηγητές" επικίνδυνη. Ενώ αντίθετα η υποκριτική εκ μέρους τους άρνηση στην αναπαραγωγή των κυρίαρχων κοινωνικών μοντέλων ταξικής ιεράρχησης τους βολεύει και τους εφησυχάζει. Εξάλλου ταιριάζει απόλυτα με τη λούφα, τη ρουφιανιά, το γλύψιμο και την υποταγή. Εξυπηρετεί πολλούς. Να πώς η ημιμάθεια και η έλλειψη αυτοκαθορισμού αντισταθμίζεται με τον εξουσιαστικό ρόλο του "καθηγητή". Πώς να μη σπαταλιέται άδικα ο δεκτικός εφηβικός νους;

Όσο θυμάμαι το τελευταίο μας πανό με απόσπασμα απ' το αναρχικό έργο του Κωστή Παλαμά "Ο δωδεκάλογος του γύφτου" οργίζομαι. Έλεγε:

*Δουλεύτε τον ξανά τον κόσμο στη φωτιά...
ο κόσμος ακομμάτιστος κι απέραντος*

Ενάντια στο σχολείο φυλακή

M.A.

Ε' ΕΛΜΕ Ανατ. Αττικής

Δικαστικός αγριανθρωπισμός

Η υπόθεση του Π. Δριμυλή έχει ξεπεράσει πλέον κάθε όριο. Ήδη συμπληρώνει εννιά μήνες προφυλακισμένος. Στην αίτηση αποφυλάκισής του που έχει κατατεθεί πάνω από ένα μήνα οι δικαστικές αρχές κωφεύουν. Επιδεικνύοντας για μια ακόμη φορά το γνώριμο αγριανθρωπισμό τους αρνούνται να τον αποφυλακίσουν, αρνούνται να εφαρμόσουν τους ίδιους τους νόμους.

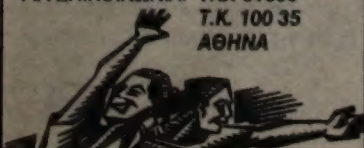
Η περίπτωση του Π. Δριμυλή δεν είναι η μοναδική. Είναι πάγια τακτική των δικαστικών αρχών να μην εφαρμόζουν εκείνους τους νόμους που αναγνωρίζουν επιπρόσθετα δικαιώματα στους κατηγορούμενους, τους νόμους δηλαδή που έρχονται να ικανοποιήσουν τα αιτήματα των εξεγέρσεων που συγκλονίζουν τις φυλακές. Έτσι ντε φάκτο διαιωνίζεται η ίδια κατάσταση. Και αν για τους δικαστές η κάθε υπόθεση δεν είναι παρά ένα ακόμα υπηρεσιακό νούμερο για τους φυλακισμένους είναι ένα ακόμη σημείο της αργής εξόντωσης που ονομάζεται φυλάκιση.

Αλφα

ΕΤΟΣ 3ο ΑΡ. ΦΥΛΟΥ 91

ΕΚΔΟΤΗΣ: "ΑΛΦΑ" Α.Μ.Κ.
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΕΚΔΟΣΗΣ: ΣΠΥΡΟΣ
ΔΑΠΕΡΓΟΛΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 45
Τα γραφεία είναι ανοιχτά κάθε Πέμπτη
7.00-10.00μ.μ.
ΤΗΛ. - FAX: (01) 64.58.112
E-mail: alfaparc@compulink.gr
ΓΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: Τ.Θ. 31809
Τ.Κ. 100 35
ΑΘΗΝΑ

Διεθνοποίηση της καταστολής

Όταν η εξέγερση στην Ν.Αλβανία άρχισε να γενι-
κεύεται, όλοι οι ανταποκρι-
τές των media είχαν μια έντονη α-
γωνία αν θα αποκατασταθεί και
πότε η τάξη στην Αλβανία. Ήταν ο
πιο έντονος ιδεολογικά σχολια-
σμός από τα ελληνικά ΜΜΕ για ε-
ξωτερικές ειδήσεις. Η αγωνία τους
αυτή για την αποκατάσταση της
"τάξης" συνδεόταν με την προσ-
δοκία για την ιμπεριαλιστική απο-
στολή καταστολής της εξέγερσης.
Ήταν αδιάφορο αν η "τάξη" αυτή
ήταν η τάξη της συμμορίας του
Μπερίσα που απέκτησε οικονομι-
κή ισχύ με τη λεηλασία του μό-
χθου από την εκμετάλλευση των
Αλβανών στην Ελλάδα τα τελευ-
ταία χρόνια.

Αυτή η "τάξη" παλιά και νέα, δεν
είναι παρά ο πολιτισμός του εμπο-
ρεύματος, ο αγριανθρωπισμός
της αγοράς, η υπονόμευση του
συλλογικού και η κυριαρχία της α-
ντίληψης "το πραγματικό είναι το
λογικό".

Τη δεκαετία του 90 συγκροτού-
νται υπερεθνικοί κατασταλτικοί
μηχανισμοί οι οποίοι λειτουργούν
ως διεθνή τρομοκρατική δύναμη,
που επιδιώκει να επιβάλλει την
"τάξη" αυτή.

Την "τάξη" της ανεργίας και της
εξαθλίωσης, της φτώχειας και της
μιζέριας, του κοινωνικού αποκλει-
σμού και της ξενοφοβίας.

Συγκροτούν λοιπόν υπερεθνι-
κούς οργανισμούς (Trevi-Segen),
μηχανισμούς συγκέντρωσης πλη-
ροφοριών, που αναφέρονται στις
κοινωνικές και πολιτικές δραστη-
ριότητες αλλά και στην προσωπι-
κή ζωή. Μέσα από αυτές τις διαδι-
κασίες επιδιώκουν τη διαμόρφωση
ενός μπλοκ εξουσίας που θα δο-
μείται πάνω στον απόλυτο έλεγχο
της κοινωνίας.

Η θεομοθετημένη πια πρόσβαση
στις πληροφορίες, στους φακέ-
λους που ούτως ή άλλως ήδη υ-
πάρχουν, διαμορφώνει μια νέα δυ-
νατότητα στην εξουσία: τη δυνατό-
τητα εκβιασμού -με βάση στοιχεία
της προσωπικής ζωής- για να πετύ-
χει με αυτόν τον τρόπο την αποδο-
χή των όρων της κυριαρχίας, την υ-
ποταγή αλλά και τη συνεργασία με
τους κατασταλτικούς μηχανισμούς.

Απαξίωση των αγώνων

Ταυτόχρονα η απαξίωση των α-
πελευθερωτικών κινημάτων, η
προσπάθεια εμπλοκής τους με τα
ναρκωτικά είναι ένας από τους ό-
ρους της αμερικάνικης κυριαρ-
χίας. Αυτοί οι οποίοι με χρήματα
από τη διακίνηση ναρκωτικών εξό-
πλισαν τους Κόντρας στη Νικαρά-
γουα, που στήριξαν τις δικτατο-
ρίες της Λατινικής Αμερικής, που
η υπηρεσία της η DEA, η οποία
φέρεται να ασχολείται με τη δίω-
ξη, ουσιαστικά προωθεί τη διακί-
νηση ηρωίνης και κοκαΐνης, επιχει-
ρούν να ταυτίσουν τον αγώνα για
ελευθερία με τη διακίνηση ναρκω-
τικών και γι' αυτό που διαμορφώ-
νουν τον όρο narcoterrorism.

Αυτοί όμως, που στο τραπέζι
τους σύστημα εισρέουν κάθε χρό-
νο 110 δισ. ναρκοδολάρια είναι οι
πιο ακατάλληλοι για να κάνουν τέ-
τοιους υπολογισμούς.

Η υπονόμευση του πολιτικού ασύλου

Επιπρόσθετα οι υπερεθνικοί ορ-
γανισμοί που συγκροτούνται επι-
διώκουν την θεομοθέτηση της κα-
τάργησης του πολιτικού ασύλου.
Τη συρρίκνωση των δικαιωμάτων
όσων αντιστέκονται σε τυραννικά
καθεστώτα, τη νομιμοποίηση της

κοινωνικής αδικίας, την ύπαρξη
συνόρων και κρατών μόνο για
τους πρόσφυγες και τους μετανά-
στες διαμορφώνοντας έτσι ξεκά-
θαρα τους όρους της "ελευθερίας
της αγοράς, της διεθνοποίησης
της οικονομίας".

Η ελευθερία λοιπόν στη διακί-
νη δεν υπάρχει για όσους την έ-
χουν ανάγκη, τα δικαιώματα για ό-
σους τα χρειάζονται. Τα σύνορα
γίνονται τείχη κοινωνικού αποκλει-
σμού, οι φρουροί τους, επαγγελ-
ματίες κυνηγοί κεφαλών.

Σε αυτή την κατεύθυνση είναι
και η πρόσφατη άρνηση παροχής
πολιτικού ασύλου από τη Σουηδία
σε Ζαϊρινή που δραπέτευσε από
στρατιωτική φυλακή, όπου είχε
βασανιστεί. Το δικαστήριο απέρρι-
ψε το αίτημα με το σκεπτικό ότι ο
Πρόεδρος του Ζαΐρ δεν ελέγχει το
στράτο και γι' αυτό τα βασανιστή-
ρια από τους στρατιώτες δεν απο-
τελούν δίωξη από το καθεστώς.

Δικαστική χούντα: παρακρατικός θύλακος ή πρωτοπορία της καταστολής.

Σ' αυτή τη νέα εποχή αναδει-
κνύεται και στην Ελλάδα η λει-
τουργία της δικαστικής χούντας,
του δικαστικού μηχανισμού που
δεν αποτελεί ένα θύλακο παρα-
κράτους αλλά την πιο οργανωμέ-
νη μόρφη της καταστολής, σώμα
πραιτωριανών με ειδικό μισθολό-
γιο (550.000 ο νεοδιόριστος, αυξή-
σεις 3,5% για τρεις εργαζόμενους
- 200.000 για τους δικαστές).

Είναι η πρωτοπορία της κρατι-
κής καταστολής που αναλαμβάνει
να εκκαθαρίσει το τοπίο των κοι-
νωνικών αγώνων. Καταδικάζει
τους εξεγερμένους αγρότες της
Θεσσαλίας, κηρύσσει παράνο-
μους τους δικαίους αγώνες των
εργαζομένων.

Είναι σαφές λοιπόν, ότι όσο τα
δικαστήρια αντιμετωπίζονται με
τον καθωσπρεπισμό των γραφειο-
κρατών συνδικαλιστών -όπως στην
πρόσφατη απεργία των καθηγη-
τών- όσοι δεν αποτελούν χώρο ό-
που θα ξεσκεπάζεται ο ρόλος που
παίζουν αυτοί και τα αφεντικά
τους, τόσο θα νομιμοποιείται η πα-
ρουσία τους τόσο θα αυξάνεται η
φοβία της κοινωνίας απέναντί
τους.

Ο Γιώργος Μπαλάφας είναι όμηρος των ΗΠΑ

Μέσα σ' αυτή την πραγματικό-
τητα μετά τον Μωχάμεντ Χαμντάν
και τη λυσσαλέα επίθεση των Βο-
ρειοαμερικάνων για την έκδοση
και στη συνέχεια για τη βαριά κα-

ταδίκη του, ο Γιώργος Μπαλάφας
αποτελεί τον επόμενο στόχο.

Οι ετήσιες εκθέσεις του State
Department για την "τρομοκρατία"
(1995-1996) στρέφονταν ευθέως
σε βάρος του με ονομαστική ανα-
φορά στο πρόσωπό του. Οι επικρί-
σεις της ελληνικής κυβέρνησης
για την αθώωσή του (1995), αλλά
και στο γεγονός ότι επέχαιραν για
την 10χρονη καταδίκη του και θε-
ωρούσαν σημαντική την απόφαση
αυτή για την ελληνική κυβέρνηση
αποτελούν την πιο απροκάλυπτη
παρέμβασή τους.

Στις 25 του Γενάρη αναβλήθηκε
η αντιέφεση που είχε ασκήσει η ει-
σαγγελία στην αθωωτική απόφα-
σή του. Η αναβολή της δίκης δεν
έγινε στην αρχή της διαδικασίας,
αλλά αφού εξετάστηκαν όλοι οι
μάρτυρες κατηγορίας και φάνηκε
ξεκάθαρα ότι θα αθωνόταν για
δεύτερη φορά.

Η αναβολή αυτή που έγινε με δι-
κονομικά προσχήματα, αποτελεί
δικαστικό πραξικόπημα. Αναζητή-
θηκε δικονομική μεθόδευση για να
μη φανεί ότι πίσω από την εξέλιξη
αυτή βρίσκονταν και αυτή τη φορά
οι Αμερικάνοι και ότι και σε αυτή
την υπόθεση λειτούργησε η δικα-
στική χούντα.

Η Επιτροπή Αλληλεγγύης φρο-
νεί ότι ο αγώνας για την απελευθέρ-
ωση του Γιώργου Μπαλάφα έχει
ευρύτερες διαστάσεις.

Δεν αφορά μόνο στην κτηνώδη
αδικία που συντελείται σε βάρος
του. Συνδέεται με τον αγώνα ενά-
ντια στην αμερικάνικη κυριαρχία.
Είναι αγώνας ενάντια στις επιδιώ-
ξεις να ποινικοποιηθεί η αλληλεγγύ-
η, να εξοντωθούν όσοι αντιστέ-
κονται στο νέο Μεσαίωνα που δια-
μορφώνουν.

Με αυτή τη λογική επιχειρήσαμε
να συνδέσουμε την αλληλεγγύη
στο Γιώργο Μπαλάφα με τους
πρόσφατους αγώνες που αναπτύ-
χθηκαν, γιατί είναι για μας ξεκάθα-
ρο ότι η κρατική καταστολή είναι
ενιαία και αδιαίρετη και μόνο συ-
νολικά και με όσο το δυνατόν πε-
ρισσότερες δυνάμεις μπορεί να α-
ντιμετωπιστεί.

Όσο λοιπόν, θα ακούγεται όταν
βάσουν χειροπέδες στους εργατι-
κούς και κοινωνικούς αγώνες το
"είμαστε εργάτες και όχι τρομο-
κράτες" τόσο περισσότερο θα ενι-
σχύεται η κυρίαρχη ιδεολογία που
κατακερματίζει τις αντιστάσεις,
που εμποδίζει τη σύνδεση και το
συντονισμό χωρίς προκαταλήψεις
των αγώνων.

Γιατί αυτό που το κράτος χαρα-
κτηρίζει "τρομοκρατία" δεν είναι
μόνο οι ένοπλες οργανώσεις αλλά
και ό,τι εμπεριέχει τη λογική της α-

ντιπαράθεσης της αντίστασης, της
σύγκρουσης. Δεν είναι τυχαίες οι
δηλώσεις του Αρσένη για τους α-
περγούς καθηγητές ότι επιχειρούν
την κατάλυση της δημοκρατίας
"διότι δεν συνεμορφώθησαν προς
τας υποδείξεις".

Κλείνοντας, η Επιτροπή Αλλη-
λεγγύης επισημαίνει ότι χρειάζεται
η όσο το δυνατόν ευρύτερη πλαι-
σίωση της υπόθεσης, η κινητοποί-
ηση με εκδηλώσεις σε όλη την
Ελλάδα, με στόχο τη μαζική πα-
ρουσία στη δίκη του Γιώργου
Μπαλάφα στις 5 του Μάη στις Φυ-
λακές Κορυδαλλού.

Όλο αυτό το διάστημα μετά την
10χρονη καταδίκη του απαντήσα-
με στις παρεμβάσεις των Αμερικά-
νων με αποκορύφωμα πέρυσι τον
Μάη μόλις εκδόθηκε η ανακοίνω-
ση του S.D. με τη συναυλία αλλη-
λεγγύης στη πλατεία Κλαυθμώνος
και τη μαζική διαδήλωση στην
Αμερικάνικη Πρεσβεία.

Προσπαθήσαμε να συνδεθεί η
υπόθεσή του με τους αγώνες αυ-
τής της περιόδου (μοίρασμα προ-
κηρύξεων σε κινητοποιήσεις, εκ-
δήλωση στο Πολυτεχνείο).

Θεωρούμε ότι η υπόθεση δεν
μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελε-
σματικά παρά μόνο με τη δυναμι-
κή αντιπαράθεση με τους μηχανι-
σμούς που έχουν αποφασίσει να
εξοντώσουν τον Γ.Μπαλάφα.

Η απελευθέρωση του θα είναι
μήνυμα αντίστασης ενάντια στην
πολιτική εξουσία που σκύβει το κε-
φάλι στα αφεντικά της, ενάντια
στις προκλήσεις των αμερικάνων
και της δικαστικής χούντας.

Θα είναι ένα μήνυμα ότι είναι α-
κόμη αυτονόγητη η διαθεσιμότητα,
η φυσική παρουσία ότι η συλλογι-
κότητα δε χάθηκε.

Για να αναδείξουμε πάλι, ενά-
ντια στην ιδιοτέλεια και την πα-
ρακμή την Αλληλεγγύη και την Αυ-
τοοργάνωση ως δύναμη αντίστα-
σης και προοπτικής.

Λευτεριά τώρα στο Γιώργο
Μπαλάφα

Όλοι τη Δευτέρα 5 του Μάη στις
φυλακές Κορυδαλλού

Εισήγηση της Επιτροπής Αλλη-
λεγγύης στην εκδήλωση που έγινε
την Πέμπτη 17/4 στο Πολυτεχνείο.

ΤΡΙΑΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ

"Η μάχη του ανθρώπου ενάντια στην εξουσία είναι μάχη της μνήμης ενάντια στη λήθη"

Τριάντα χρόνια μετά το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου η λήθη
φαίνεται να έχει σκεπάσει το όνειδος της επταετίας. Τη διαπίστω-
ση αυτή έρχεται να επιβεβαιώσει το γκάλοπ της Ελευθεροτυπίας. Όσο
και να αμφισβητεί κανείς τα γκάλοπ (κυρίως γιατί οι ερωτήσεις έτσι ό-
πως τίθενται εκβιάζουν τις απαντήσεις) τα στοιχεία είναι τόσο τραντα-
χτά που δύσκολα μπορεί να τα προσπεράσει κανείς. Σχεδόν οι μισοί ε-
ρωτηθέντες βρίσκουν και θετικά στοιχεία στη χούντα. Από τους αντι-
δικτατορικούς αγωνιστές στη μνήμη παραμένει μόνο ο Παναγούλης.
Και σαν να μην έφτανε αυτό οι Παπανδρέου, Μητσοτάκης, Καραμαν-
λής παρουσιάζονται σαν ήρωες του αντιδικτατορικού αγώνα. Η από-
λυτη λήθη διαδέχεται τη διαστρέβλωση και την καπηλεία. Μια διαδοχή
που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη μεταβολή του Λόγου της Κυ-
ριαρχίας. Από τις ψευδεπίγραφες κομματικές διακηρύξεις περί υψή-
λων κοινωνικών ιδεωδών στην απάτη της οικονομικής ανάπτυξης. Από
την αριστερή απολύμανση και κρατικοποίηση της αντίστασης στη νεο-
φιλελεύθερη παγερή σιωπή.

Έτσι κι αλλιώς η λήθη είναι βολική για την κυρίαρχη ελίτ. Γιατί είναι
οδυνηρό για την κοινωνική συναίνεση στην οποία στηρίζεται το καθε-
στώς να θυμόμαστε ότι:

- Οι δικτάτορες (με προεξέχοντα τον Παπαδόπουλο) ήταν πράκτορες της CIA, του γνωστού ευαγού ιδρύματος της φίλης και συμμάχου Αμερικής.
- Η χούντα ξεπήδησε μέσα από το φασιστικό κλίμα που δημιούργη-
σαν οι εθνικόφρονες νικητές του εμφυλίου.
- Οι βασανιστές και οι δολοφόνοι της χούντας στη συντριπτική τους
πλειοψηφία έμειναν απημέρητοι.
- Εκτός από τους πρωταίτιους του πραξικοπήματος, οι υπόλοιποι είτε
βγήκαν εντελώς λάδι είτε καθάρισαν με μικροποιινές. Εξαιρέση αποτε-
λούν μόνο οι Μάλλιος και Μπάμπαλης οι οποίοι σωφρονίστηκαν με
τον κατάλληλο τρόπο.
- Το υπερατλαντικό έμπνευσης πραξικόπημα ελληνόψυχων συνερ-
γατών της χούντας στην Κύπρο άνοιξε το δρόμο στον Αττίλα.
- Πραγματική αποχουνοποίηση ποτέ δεν έγινε. Οι κατασταλτικοί (και
οι λοιποί κρατικοί) μηχανισμοί όπως είχαν υπηρετήσει το προηγούμε-
νο βασιλικό καθεστώς έτσι υπηρέτησαν τη χούντα και έτσι συνέχισαν
στη μεταπολίτευση.
- Η πλειοψηφία των μεγαλόσχινων οικονομικών παραγόντων της χώ-
ρας πλούτισε κατά τη διάρκεια της χούντας. Οι σημερινοί μνηστές της
ιδιωτικής πρωτοβουλίας και της ατέγκτου εισβολής της νομιμότητας
τα έπιασαν χάρη στα χουντικά θαλασσοδάνεια και τις κάθε λογής αυ-
θαιρεσίες. Η απίστευτη διαφθορά των χουντικών προκάλεσε ανεπα-
νόρθωτες καταστροφές στο φυσικό περιβάλλον και φέσωσε εξίσου α-
νεπανόρθωτα τον πολύ κόσμο.
- Ο επίσημος πολιτικός κόσμος (συμπεριλαμβανομένης της Αριστε-
ράς) δεν επεδίωξε τη βίαιη ρήξη με τη χούντα. Αντιθέτως με κάθε ευ-
καιρία αναζητούσε την συναλλαγή.

Η κατά τα φαινόμενα απόλυτη επιβολή της λήθης ίσως να απογοη-
τεύσει κάποιους. Δεν πρέπει όμως να παραβλέπουμε ότι κι άλλες φο-
ρές στο παρελθόν η απάθεια και η λήθη φάνηκε να κυριαρχεί απόλυτα
ώσπου η ίδια η πορεία των γεγονότων ήρθε να τις θρυμματίσει ανεπα-
νόρθωτα.

Άτυπες σχέσεις εργασίας, φασόν, απασχολήσιμοι... και άλλα παραμύθια

Η καταπληκτική διόγκωση του κρατικού μηχανισμού που την περασμένη δεκαετία επιβλήθηκε στο σύνολο σχεδόν της οικονομικής δραστηριότητας, και η σταδιακή αποδόμησή του την παρούσα χρονική περίοδο αποτέλεσε πρόκληση και αφετηρία για ένα γενικό προβληματισμό πάνω στην αλληλοδιαπλοκή κράτους και οικονομίας, στην αμοιβαία δηλαδή σχέση μεταξύ νομοκατεστημένης βίας και επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ο προβληματισμός αυτός αποκτά ένα ιδιαίτερο βάρος τη στιγμή που η σχέση αυτή στηρίζεται σήμερα όχι τόσο στον άμεσο διαχειριστικό, αλλά ακριβώς στον δι-εκπαιρευτικό ρόλο που αναλαμβάνει να παίξει το κράτος τη δεδομένη ιστορική συγκυρία.

Είναι πλέον πασιφανές ότι η παγκοσμιοποίηση του νεοφιλελεύθερου μοντέλου δυναμιτίζει το περιεχόμενο της κεϋνσιανής ισορροπίας και επιβάλλει την ανάγκη μιας άμεσης προσφυγής στην κρατική βία προκειμένου να αναδιαρθρωθεί το ισχύον καθεστώς των εργασιακών σχέσεων. Εξάλλου η μηχανοποίηση και ο τεχνολογικός εξορθολογισμός μειώνουν τόσο δραματικά το κόστος παραγωγής ώστε ακόμη και ο αποκλεισμός της ζωντανής εργασίας να θεωρείται υ-

γορά εργασίας ήταν μόνο ένα από τα ζητούμενα της κεφαλαιοκρατικής επίθεσης. Ένα δεύτερο, εξίσου σημαντικό με το πρώτο, ήταν οι παροχές και τα επιδόματα που στη γλώσσα της οικονομίας μεταφράζονται ως αυξημένο εργατικό κόστος. Κοινωνικός διάλογος λοιπόν για επανακαθορισμό του συνταξιοδοτικού, του ασφαλιστικού, του κατώτερου μισθού κ.ο.κ., όλα φαίνεται να διαγράφουν ένα οικονομικό τοπίο, ένα *modus vivendi*, τόσο ξεκάθαρο όσο και εφιαλτικό από ποτέ.

Μπροστά λοιπόν σε αυτό το νέο εργασιακό καθεστώς έγκυροι αναλυτές της εξουσίας, αλλά και βαθυστόχαστοι μελετητές της Γ.Σ.Ε.Ε. και άλλων ξεπουλημένων εργατικών ενώσεων συζητούν στα τραπέζια των Μ.Μ.Ε. για τη νέα πραγματικότητα, η οποία άλλωστε με τις 19 προγραμματικές θέσεις Σημίτη σύντομα θα πάρει σάρκα και οστά. Ο υποφαινόμενος με το ζόρι κρατάει το σαγόνι του από τα γέλια παρακολουθώντας τον "προβληματισμένο" και έντρομο φορέα λόγω των εργολάβων της ταξικής πάλης να πέφτει με τη συνδρομή ακόμη πιο προχωρημένων ταξικά τηλεοπτικών δημοσιογράφων σε μεταμοντέρνες αναλύσεις του τύπου "ωχ, τι κακό μας βρήκε!", "πώς την πατήσαμε έτσι,

νες άσπρες τζαμαρίες, στις κουζίνες και τα καθιστικά των διαμερισμάτων, στα ανήλια κάτεργα των μικρών βιοτεχνιών. Δίπλα στους χιλιάδες εργαζόμενους της επίσημης αγοράς εργάσιμα εργάζονται επίσης χιλιάδες, πολύ περισσότεροι, κυρίως γυναίκες και παιδιά, που ποτέ δεν καταγράφηκαν σε καμιά επίσημη στατιστική. Η σημασία για την εξουσία αυτών των δύο υποκατηγοριών, που αποτελούν ένα ενιαίο παραγωγικό σύστημα, είναι κάτι παραπάνω από το άθροισμά τους: είναι ένα πλέγμα κοινωνικών και οικονομικών σχέσεων που ενσωματώνει το σπίτι με το εργοστάσιο, τη νόμιμη με την παράνομη εργασία, τους συνδικαλισμένους άνδρες μιας μεγάλης επιχείρησης με τις χωρίς συνδικαλιστική και κοινωνική κάλυψη φασιστρίες, τελικά την φανερή οικονομική εκμετάλλευση με την κρυφή καπιταλιστική βαρβαρότητα.

Το σύστημα των υπερεργολαβιών και του φασόν αποτελεί το πλαίσιο μέσα στο οποίο εξελίχθηκε οικονομικά ο μικροϊδιοκτησιακός ελληνικός καπιταλισμός και διαμορφώθηκε θεσμικά - πολιτικά η μικρομεσαία δημοκρατία. Είναι συνέπεια της διάχυτης εκβιομηχάνισης που εμφανίζεται ιδιαίτερα έντονη από τη δεκαετία του '70 και μετά. Το φαινόμενο αυτό έχει κλονίσει παραδοσιακές σταθερές ό-

πως την τάση για διαρκή επέκταση της βιομηχανίας σε μεγαλύτερες μονάδες, ενώ ταυτόχρονα αναπαράγει άθλιες εργασιακές σχέσεις και συνθήκες ζωής και εργασίας. Σύμφωνα με α-στούς οικονομολόγους οι υπερεργολαβίες και το φασόν δεν αποτελούν αναχρονισμό στην οργάνωση της βιομηχανίας, αλλά αντίθετα το δομικό χαρακτηριστικό ενός ευέλικτου παραγωγικού συστήματος που μπορεί να προσαρμόζεται εύκολα και με χαμηλό κόστος στις διακυμάνσεις της αγοράς. Πιο συγκεκριμένα: η υπερεργολαβία είναι η ανάθεση από μια επιχείρηση (εντολέα) σε μια άλλη (υπερεργολάβο) της εκτέλεσης μιας εργασίας, της παραγωγής ενός προϊόντος ή της παροχής κάποιας υπηρεσίας. Αυτό επιτρέπει στον εντολέα να χρησιμοποιήσει το αποτέλεσμα της εργασίας είτε ως ειδικό προϊόν είτε για να συμπληρώσει την παραγωγική διαδικασία, αντί να το κατασκευάζει μόνος του, συνήθως με μεγαλύτερο κόστος. Η υπερεργολαβία είναι πάντα αποτέλεσμα ειδικών συμφωνιών - διαπραγματεύσεων μεταξύ εντολέα και υπερεργολάβου, ποτέ εργαζομένου. Υπάρχει δηλαδή μέσω των εμπλεκόμενων μια σχέση εξάρτησης. Το αντίθετο συμβαίνει στην ελεύθερη αγορά, στις σχέσεις μεταξύ ανεξάρτητων παραγωγών όπου μπορούν να προσφέρονται παρόμοια προϊόντα ή υπηρεσίες. Αν ο υπερεργολάβος δεν χρησιμοποιεί δικές του πρώτες ύλες (τις παίρνει δηλαδή από τον εντολέα), τότε έχουμε την κλασική περίπτωση της ανάθεσης φασόν. Μέχρι πρόσφατα το φασόν θεωρούνταν μια αναχρονιστική εξέλιξη των προηγμένων καπιταλιστικών αγορών και ότι με την ανάκαμψη και την πρόοδο

της οικονομίας η μόνη προοπτική που θα ανοιγόταν γι' αυτό θα ήταν η ολική του εξαφάνιση.

Ειδικά για το φασόν στους παραδοσιακούς κλάδους, όπως το έτοιμο ένδυμα και τα παπούτσια, κυριαρχούσε η αντίληψη ότι θα εκλείψει μετά την κρίση (στρατηγική εργοδοσίας) ή θα περιοριστεί όταν εργαζόμενοι/ες θα έχουν τη δυνατότητα καλύτερων και μόνιμων απασχολήσεων.

Όμως σε πολλές περιπτώσεις έχει αποδειχτεί με φωτεινότερο ίσως παράδειγμα τον ελληνικό μικροκαπιταλισμό ότι η ανάθεση εργασίας με το κομμάτι και οι υπερεργολαβίες δεν εξαφανίστηκαν αλλά αντίθετα επεκτάθηκαν. Και αυτό γιατί συγκεντρώνουν και για το κεφάλαιο μια σειρά από πλεονεκτήματα, όπως α) συνιστούν ευέλικτες μορφές οργάνωσης έναντι των άκαμπτων τεύλορικών συστημάτων, β) διαμορφώνουν οικονομίες συλλογικής εξειδίκευσης έναντι των οικονομικών κλίμακας και γ) επιτυγχάνουν το χαμηλότερο κόστος εργασίας με την υψηλότερη ευελιξία προσφέροντας έτσι στον εντολέα (υπερεργολάβο) άμεση υπεραξία μέσα από την καταπάτηση και των πιο στοιχειωδών κατακτήσεων των εργαζομένων, όπως κωράριο, άδειες, επιδόματα και ασφάλειες. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ. οι υπερεργολαβίες στην Ελλάδα εντοπίζονται κυρίως σε 5 ισχυρούς κλάδους: α) μεταλλικά εξαρτήματα κάθε φύσης για βιομηχανική χρήση. 250 μικρομεσαίες επιχειρήσεις (μμε) που δουλεύουν υπερεργολαβικά 9.000 άτομα, β) ηλεκτρολογικό υλικό. 180 μμε με 5.500 άτομα προσωπικό, γ) ξύλο. 80 μμε, 600 άτομα, δ) πλαστικά, ελαστικά. 70 μμε με 2400 άτομα, ε) εκτυπώσεις εκδόσεις. 530 μμε με 12.000 άτομα. Επίσης με τέτοιες μεθόδους στηρίχθηκε όλη η παραγωγική δραστηριότητα στη Καστοριά (γούννα), ενώ επίσης κατασκευάζονται προϊόντα τόσο διαφορετικά όπως μεταλλικά στο Πέραμα, παπούτσια και ρούχα από το Περίστέρι ως το Χαλάνδρι, παιδικά παιχνίδια, ηλεκτρικές συσκευές κ.ο.κ.

Σε σχετική έρευνα επίσης που έγινε στο δήμο Συκεών της Θεσσαλονίκης (1993) η καταγραφή των δεδομένων ήταν περισσότερο από οτιδήποτε άλλο διαφωτιστική. Έτσι λοιπόν από το σύνολο των 308 βιομηχανικών καταστημάτων που απογράφηκαν τα 110 ενέχονται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο σε υπερεργολαβική σχέση παραγωγής. Από αυτά, τα 91 είναι στον κλάδο του έτοιμου ενδύματος και τα 13 στον κλάδο του επίπλου. Δηλαδή στους δύο αυτούς κλάδους συγκεντρώνεται το 85% του φασόν στη βιοτεχνία της περιοχής. Στη μεγάλη τους πλειοψηφία οι βιοτεχνικές αυτές επιχειρήσεις αναλαμβάνουν υπερεργολαβίες. Αυτό όμως ισχύει κυρίως για τον κλάδο του έτοιμου ενδύματος ενώ για τους περισσότερους άλλους κλάδους (υποδηματοποιίας, μηχανουργεία, είδη οικιακής χρήσης, τυπογραφεία) και κυρίως για τον κλάδο της επιπλοποιίας ισχύει το αντίστροφο (10 στις 13 επιχειρήσεις δουλεύουν φασόν).

Όσον αφορά στο καθεστώς εργασίας σε αυτά τα εργαστήρια - κολαστήρια, εκεί αποκρυσταλλώνεται σε όλο της το μεγαλείο η καπιταλιστική βαρβαρότητα. Πρώτα πρώτα το ίδιο το περιβάλλον εργασίας είναι εντελώς ακατάλληλο. Όλα είναι ημιυπόγεια εργαστήρια με φεγγίτες ακατάλληλο φωτισμό, ανεπαρκή θέρμανση και άθλιο αερισμό. Το γεγονός αυτό έχει δύο βασικά πλεονεκτήματα για το βιοτέχνη: α) το εργαστήριο δεν είναι εύκολο να εντοπιστεί από τυχόν α-

νεπιθύμητους υπαλλήλους δημοσίων υπηρεσιών (εφορία, επιθεώρηση εργασίας, ΙΚΑ) και β) διαμορφώνει ένα σχετικά ομοιόμορφο εσωτερικό φωτισμό και δεν επιτρέπει στους εργάτες να βλέπουν έξω. Μιλάμε δηλαδή για ένα στρατωνισμό της εργασίας τέτοιου μεγέθους που οι πρόσφατες κορώνες περί "νέου εργασιακού μεσαίωνα" εάν δεν σοκάρουν με την κατάφωρη ηλιθιότητα που τις διαπνέει το λιγότερο εξοργίζουν και προκαλούν. Μονάχα από άθλιους προσκυνημένους θα ακούγονταν τα φαιδρά αναθέματα των τελευταίων ημερών, μονάχα από παχύδερμους γραφειοκράτες θα περίμενε κανείς να είναι τόσο τυφλοί, σε μια πραγματικότητα που ουσιαστικά τροφοδότησε τον ελληνικό καπιταλισμό και καθημερινά εξοντώνει χιλιάδες εργάτες /τριες ντόπιους και ξένους.

Δεύτερο και εξίσου σημαντικό δεν υπάρχει καμιά θεσμική μέριμνα που να αφορά στο μεροκάματο. Η διαπραγμάτευση γίνεται σχεδόν σε διαπροσωπικό επίπεδο με σχεδόν καταστρατήγηση του κατώτερου μισθού ή όταν πρόκειται για ανήλικους με σύμβαση μαθητείας πολύ κατώτερη από αυτή του βασικού. Εκπαιδευμένοι νεοαίτι δουλεύουν σε μηχανουργεία, κοσμηματοπωλεία, ρεστοράν και δεκάδες μικροεπιχειρήσεις για δεκάδες ψήφουλα. Όσον αφορά το κωράριο, αυτό κυμαίνεται με τις ορέξεις του εργοδότη ή τις ανάγκες της παραγωγής. Και επειδή το μεγαλύτερο μέρος αυτών των σύγχρονων σκλάβων δεν δουλεύει σε μόνιμη βάση αλλά αντίθετα εκτελούν αυτές τις εργασίες έτσι ώστε να ενισχύσουν το ήδη χαμηλό τους εισόδημα (part time) οι αυθαίρετες τους αφεντικών γίνονται ακόμα μεγαλύτερες. Αλήθεια τώρα ανακαλύπτανε οι εξασφαλισμένοι και προνομιούχοι των ευέλικτων και απασχολήσιμο; Γιατί στην Ελλάδα αυτό το πρότυπο ζει και βασιλεύει εδώ και χρόνια. Όσον αφορά τέλος στα δικαιώματα όπως άδειες δώρα ασφάλιση... αυτά είναι μια άλλη ιστορία.

Τι παροχές να διεκδικήσει κανείς όταν αναγκάζεται να εκμισθώσει την εργατική του δύναμη με τους χειρότερους δυνατούς όρους και εντελώς ανυπεράσπιστος; Τι συνδικαλιστικό αγώνα να κινήσει όταν η ίδρυση σωματείου προσκρούει σε απροσπέλαστα εμπόδια όπως π.χ. του εποχιακού εργατικού δυναμικού ή της παρουσίας ξένων οι περισσότεροι από τους οποίους δεν έχουν καν άδεια εργασίας; Όλα αυτά όμως είναι φιλάγραμματα για τους συνδικαλιστές. Για αυτούς, αυτοί οι άνθρωποι δεν αποτελούν κομμάτι της εργατικής τάξης. Είναι λούμπεν, άρα αμφισβητήσιμοι και επομένως ανύπαρκτοι.

Είναι καταφανές ότι ο περιβόητος εργασιακός μεσαίωνας αφορά στην τωρινή συγκυρία και την εξασφαλισμένη εργασία. Δεν είναι κάτι το νέο εν γένει, αλλά αντίθετα εκφράζει τη μεταφορά του γνώριμου εργασιακού καθεστώτος που επικρατεί στον ιδιωτικό τομέα στο χώρο των σχετικά εξασφαλισμένων μισθωτών στρωμάτων. Και αυτό που σίγουρα επιδιώκεται από την πλευρά της εξουσίας είναι η πραγμάτωση ακόμα πιο σκληρών συνθηκών κυριαρχίας και εκμετάλλευσης. Στο χέρι των καταπιεσμένων είναι να μετατρέψουν τις επιδιώξεις της σε κενό γράμμα.

ποχρεωτικός και επιβεβλημένος. Η κεϋνσιανή ρύθμιση λοιπόν που επιδίωξε την αναθέρμανση της οικονομίας μέσω της τόνωσης της αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων -σε επίπεδο βέβαια εσωτερικής αγοράς- κρίνεται σήμερα ασύμφορη, αφ' ενός γιατί με την κατάρρευση του ανατολικού μπλοκ αναδύονται νέες αγορές, και αφ' ετέρου γιατί οι θεσμικές κατακτήσεις που εκφράστηκαν ως κράτος πρόνοια κινδύνευσαν να τινάξουν στον αέρα τις αξίες του ίδιου του συστήματος: την ανάγκη δηλαδή των πληθειακών στρωμάτων να δουλεύουν για να ζήσουν. Έμελλε να έρθει το τεχνολογικό θαύμα την μικροηλεκτρονικής και των εξελιγμένων υπολογιστικών συστημάτων που κατάφεραν να ακυρώσουν την εξουσία που ασκούσε η εξασφαλισμένη-εξειδικευμένη εργασία στην παραγωγή. Με μια σειρά από προσεγγισμένες επιλογές όπως μαζικές απολύσεις, αυτοματοποίηση, μεταγκατάσταση παραγωγικών μονάδων σε εξοχισμένες χώρες, το κεφάλαιο τράκισε την εργατική τάξη βυθίζοντάς την στην ανέχεια ή στην αβεβαιότητα στην καλύτερη περίπτωση.

Όμως, η εγκαθίδρυση του αβέβαιου και του πρόσκαιρου στην α-

μάνα μου..." και άλλων τέτοιων εμετικών. Ξεχνάνε φαίνεται αυτοί οι πουλημένοι εκφραστές της εργατικής αριστοκρατίας το γεγονός ότι πάνω στο έδαφος γενικευμένης απάθειας που έθωψαν το εργατικό κίνημα στο ίδιο έδαφος φυτρώνουν οι σπόροι της νεοφιλελεύθερης αντεπίθεσης. Και είναι ακόμη εξοργιστική η υποκρισία τους τώρα που βλέπουν πρόνοια χρόνων να μετατρέπονται σε αντικείμενα διαλόγου και επαναδιαπραγμάτευσης. Έτσι λοιπόν η εξασφαλισμένη εργασία από την μια κάνει λόγο για να κάνει λόγο, ενώ οι πουλημένοι συνδικαλιστές από τη άλλη, ρίχνουν κανονιές στον αέρα με κάτι 48 ώρες φιέστες ελπίζοντας στην αναθέρμανση του ταξικού μίσους. Και αν αυτό το τελευταίο χάθηκε ή πρόκειται ίσως να κερδηθεί μέσα από αγώνες, το ίδιο υπάρχει ακόμη σε κείνους που καμιά απογραφή της ΓΣΕΕ, κανένας επιδοξος χειραγωγός δεν κατόρθωσε ποτέ να εντάξει στο επίσημο παραγωγικό της χώρας. Δίπλα στην ορατή, μετρούμενη και καταγραφόμενη επίσημη εργασία, αναπτύσσεται και εκείνη που διαχέεται, που δεν "φαίνεται" εκείνη που όμως εντοπίζεται στα χιλιάδες ημιυπόγεια, πίσω από τις βαμμέ-

αγοράς. Πιο συγκεκριμένα: η υπερεργολαβία είναι η ανάθεση από μια επιχείρηση (εντολέα) σε μια άλλη (υπερεργολάβο) της εκτέλεσης μιας εργασίας, της παραγωγής ενός προϊόντος ή της παροχής κάποιας υπηρεσίας. Αυτό επιτρέπει στον εντολέα να χρησιμοποιήσει το αποτέλεσμα της εργασίας είτε ως ειδικό προϊόν είτε για να συμπληρώσει την παραγωγική διαδικασία, αντί να το κατασκευάζει μόνος του, συνήθως με μεγαλύτερο κόστος. Η υπερεργολαβία είναι πάντα αποτέλεσμα ειδικών συμφωνιών - διαπραγματεύσεων μεταξύ εντολέα και υπερεργολάβου, ποτέ εργαζομένου. Υπάρχει δηλαδή μέσω των εμπλεκόμενων μια σχέση εξάρτησης. Το αντίθετο συμβαίνει στην ελεύθερη αγορά, στις σχέσεις μεταξύ ανεξάρτητων παραγωγών όπου μπορούν να προσφέρονται παρόμοια προϊόντα ή υπηρεσίες. Αν ο υπερεργολάβος δεν χρησιμοποιεί δικές του πρώτες ύλες (τις παίρνει δηλαδή από τον εντολέα), τότε έχουμε την κλασική περίπτωση της ανάθεσης φασόν. Μέχρι πρόσφατα το φασόν θεωρούνταν μια αναχρονιστική εξέλιξη των προηγμένων καπιταλιστικών αγορών και ότι με την ανάκαμψη και την πρόοδο

Δύο μέρες αντίστασης - Λονδίνο

Περισσότερα από 20.000 άτομα διαδήλωσαν σε πορεία που πραγματοποιήθηκε σε κεντρικούς δρόμους του Λονδίνου το Σάββατο 12 Απριλίου. Η πορεία είχε καλεστεί αρχικά από τους 500 απολυμένους λιμενεργάτες του Λίβερπουλ που βρίσκονται εκτός δουλειάς τους τελευταίους 18 μήνες. Συμμετοχή δήλωσαν επίσης απεργοί από τον τομέα της υγείας, επιτροπές αλληλεγγύης και συνδικάτα. Μια νέα

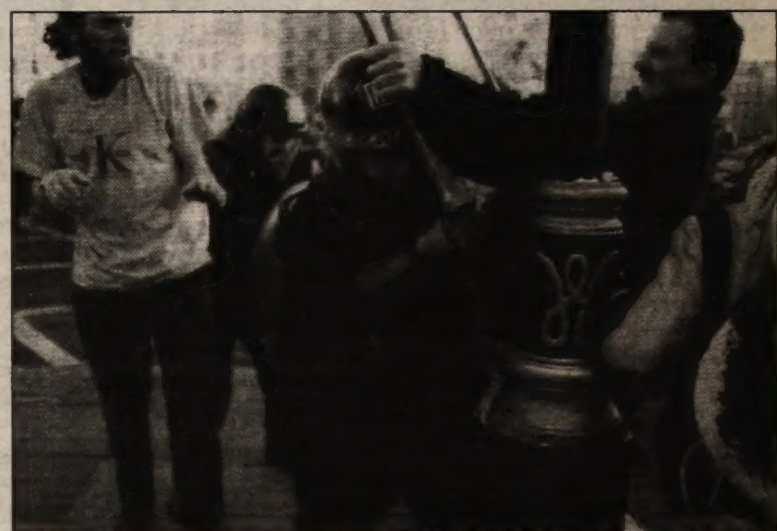
προοπτική και δυναμική από μια απλά αντικυβερνητική πορεία αναπτύχθηκε όταν οι διοργανωτές της εκδήλωσης απευθύνθηκαν στην οικοακτιβιστική οργάνωση "Επανακτήστε τους δρόμους" (Reclaim The Streets ή RTS) και ζήτησαν την συνδρομή τους. Οι RTS ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα και επιχείρησαν να την συνδυάσουν με ένα διήμερο αντίστασης που θα είχε ένα ξεχωριστό χαρακτήρα 20 ημέρες πριν τις εκλογές. Με πολλές αφίσες και προκηρύξεις που μοιράστηκαν σε στέκια και σε δρόμους και με κεντρικό σύνθημα "επανακτήστε τους δρόμους, μην σας νοιάζουν οι εκλογές" ξεκίνησαν μια προσπάθεια οργάνωσης ενός ιδιαίτερου διημέρου για την Αγγλία. Στην προετοιμασία συμμετείχαν επίσης άτομα από τον ευρύτερο αντιεξουσιαστικό χώρο.

Η προσέλευση στην πορεία ή-

ταν αρκετά μεγάλη και υπήρχε έντονη ατμόσφαιρα καρναβαλιού. Εκτός από τα συνδικάτα και αριστερές οργανώσεις όπως η αγγλική ΟΣΕ υπήρχε μεγάλη παρουσία αναρχικών και αντιεξουσιαστών. Χωρίς να υπάρχει ένα αμιγές αναρχικό μπλοκ στην ουρά της πορείας βρίσκονταν περισσότεροι από 1000 αναρχικοί από όλες τις πόλεις της Αγγλίας με πανό, μαύρες και μαυροκόκκινες σημαίες. Υπήρχε επίσης αντιπροσωπεία από την αναρχοσυνδικαλιστική CNT - AIT της Ισπανίας. Οι RTS βρίσκονταν στο κέντρο της πορείας με πάρα πολύ κόσμο και τις ιδιαίτερες σημαίες τους (ένας κεραυνός με το κόκκινο, μαύρο και πράσινο χρώμα να εναλλάσσονται). Αν τους θεωρήσουμε σαν αντιεξουσιαστές, καθώς και τους πάνκηδες, μπορούμε να μιλάμε για πάνω από 5000 άτομα.

Κατά την διάρκεια της πορείας, διαδηλωτές από την ουρά "ασέλγησαν" στο μνημείο του άγνωστου στρατιώτη της Αγγλίας, γράφοντας με σπρέι και κατεβάζοντας την αγγλική σημαία. Ρίχτηκε καπνογόνο στην αστυνομική φρουρά μπροστά από το χρηματιστήριο και ακολούθησαν επιθέσεις έφιπων αστυνομικών και των ειδικών δυνάμεων. Οι διαδηλωτές απάντησαν με πέτρες και ξύλα.

Στο χώρο της πλατείας Τραφάλγκαρ που ήταν ο τελικός προορισμός της πορείας έγινε κάτι σαν καρναβάλι και υπήρχε μια όμορφη άναρχη κατάσταση. 20.000 διαδηλωτές ήταν κυρίαρχοι της πλατείας και έκανε ο καθένας το δικό

του. Οι χίπηδες ζωγράφιζαν στους δρόμους, άλλοι έπιναν μπίρες και κάπνιζαν κάνναβη, άλλοι έγραφαν συνθήματα στους τοίχους, ενώ οι διοργανωτές προσπαθούσαν να βγάλουν τις ομιλίες τους. Οι RTS είχαν οργανώσει ένα πάρτι δρόμου έξω από την εθνική πινακοθήκη και συγκεντρώνονταν 3000 άτομα που χόρευαν στους ρυθμούς του ρέιβ. Σε άλλα δημόσια κτήρια στην πλατεία είχαν αναρριχηθεί ακτιβιστές οι οποίοι ανάρτησαν πανό εναντίον στις εκλογές και οικολογικό περιεχόμενο. Στο μεταξύ ομάδες "κουκουλοφόρων" είχαν συγκεντρωθεί στο βόρειο τμήμα της πλατείας και ακολούθησαν συμπλοκές με την αστυνομία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ένα ελικόπτερο πετούσε διαρκώς πάνω από την πλατεία και σύμφωνα με τα στοιχεία της αστυνομίας βρίσκονταν 1000 αστυνομικοί, οι οποίοι είχαν φράξει όλες τις εισόδους και εξόδους της πλατείας. Μέχρι την άλλη μέρα έγιναν 29 συλλήψεις, 6 διαδηλωτές και 4 αστυνομικοί διακομίστηκαν στο νοσοκομείο.

Αργά το βράδυ εκτονώθηκε η κατάσταση καθώς οι αστυνομικοί άφησαν μια έξοδο ανοιχτή για να αποχωρήσει ο κόσμος. Η RTS κατεύθυναν τον κόσμο σε μία πορεία προς μια κατόληψη σχολείου που είχε γίνει εκείνη την ημέρα. Εκεί έφτασαν γύρω στα 1000 άτομα και ακολούθησε ρέιβ πάρτι, ενώ υπήρχε βέγκαν (χορτοφαγικό) φαγητό και αίθουσα με έντυπο υλικό. Την επόμενη μέρα έγιναν συζητήσεις για την πορεία, το μέλλον των

RTS και για οργάνωση εκδηλώσεων αλληλεγγύης στους συλληφθέντες. Έγιναν ακόμα πολλές περισσότερες συζητήσεις που αποτελούνταν από λίγα άτομα και έδιναν έτσι την δυνατότητα στα άτομα να γνωρίζονται μεταξύ τους και να ανταλλάσσουν εμπειρίες από τους καθημερινούς τοπικούς αγώνες τους.

Η αστυνομία, παρόλο που αργά το βράδυ του Σαββάτου περικύκλωσε την κατόληψη, δεν επενέβη και αποχώρησε. Βέβαια οι δρόμοι έξω από την κατόληψη ήταν ανοιχτοί για τα αυτοκίνητα και οι καταληψίες δεν προκάλεσαν τους αστυνομικούς, παρουσιάζοντας ένα ακόμα χαρακτηριστικό των RTS: να διαλέγουν αυτοί τη δράση και το χώρο και χρόνο της σύγκρουσης, αν χρειαστεί. Ευνόητο είναι ότι επιχείρηση της αστυνομίας να εκκενώσει το κτίριο θα εύρισκε δυναμική αντίσταση. Και αυτό είναι πολύ σημαντικό γιατί η RTS χρησιμοποιώντας καθαρά συμβολικές ενέργειες και εκδηλώσεις όπως πάρτι δρόμου, με ρέιβ μουσική, κατορθώνει να συγκεντρώνει ένα κόσμο που ήταν απρόσιτος από "παραδοσιακές" αναρχικές ομάδες. Είναι ένας κόσμος όλων των ηλικιών που προσεγγίζει τους RTS και στελεχώνει ένα νέο κίνημα με δυναμική. Ένα κίνημα που ανοίγεται στον κόσμο και μπορεί να προχωρήσει αρκετά χωρίς να χάσει την ουσία του και τον πολιτικό χαρακτήρα του.

I.K.
ΛΟΝΔΙΝΟ

Το φιάσκο της "Apparel Task Force"

Στις 2 Αυγούστου του 1996, ο πρόεδρος των Σ.Ε.Π.Α., Τζορτζ Κλίντον και ο τότε υπουργός Εργασίας, Robert Reich ανακοίνωσαν σε συνέντευξη τύπου τη δημιουργία μιας ομάδας εργασίας (Task Force) με αντικείμενο την θέσπιση κατώτατων ανεκτών στάνταρτ εργασίας, ώστε να καταργηθούν τα περιβόητα "sweatshops", εργοστάσια-κάτεργα που διατηρούν οι πολυεθνικές στον Τρίτο Κόσμο, όπου οι εργαζόμενοι, συχνά παιδιά, δουλεύουν με εξοντωτικό ωράριο κάτω από άθλιες συνθήκες εργασίας, επτά μέρες την εβδομάδα και αμειβονται με μισθούς κάτω από τα όρια πείνας. Η Ομάδα Εργασίας απαρτιζόταν από κολοσούς της παγκόσμιας βιομηχανίας ενδυμάτων, όπως η NIKE, και διάφορες οργανώσεις για τα ανθρώπινα και εργασιακά δικαιώματα. Είχε τότε οριστεί να παραδώσει τις προτάσεις της μέσα σε έξι μήνες.

Τελικά, τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων της Ομάδας Εργασίας για τη Βιομηχανία Ενδυμάτων δόθηκαν στη δημοσιότητα στις 14 του μήνα, οκτώ μήνες από την ανακοίνωση. Η καθυστέρηση οφείλεται στην σκληρή στάση που κράτησαν οι εκπρόσωποι των εταιριών στις διαπραγματεύσεις. Το συμπέρασμα που βγαίνει από την ανάλυση των συμφωνιών είναι ότι υπάρχει ακόμη πολύς δρόμος μέχρι να αναγκαστούν οι πολυεθνικές να αναγνωρίσουν στους εργάτες τους στον Τρίτο Κόσμο το δικαίωμα σε ανθρώπινες συνθήκες εργασίας.

Τα κυριότερα σημεία της συμφωνίας είναι τα παρακάτω:

1. Οι εταιρίες θα πληρώνουν το βασικό μισθό που έχει οριστεί στην χώρα όπου λειτουργεί το εργοστάσιο, ή το συνηθισμένο μισθό βιομηχανικού εργάτη.

Ο ορισμός ελάχιστου μισθού φαίνεται θετικός, αν δεν υπολογίσει κανείς ότι οι κυβερνήσεις των κρατών του Τρίτου Κόσμου συνηθίζουν να ορίζουν βασικό μισθό κάτω από τα όρια πείνας, με σκοπό την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Είναι γεγονός ότι οι εταιρίες μεταφέρουν τις παραγωγικές μονάδες τους εκεί όπου υπάρχει φτηνότερο εργατικό δυναμικό. Από την άλλη, τα περισσότερα από αυτά τα κράτη εξαρτώνται από τις επενδύσεις από το εξωτερικό. Έτσι, σε τελική ανάλυση είναι οι πολυεθνικές αυτές που ορίζουν το βασικό μισθό και η "υποχρέωση" καταβολής του είναι μάλλον πυροτέχνημα παρά δέσμευση.

2. Η συμφωνία ορίζει ένα ανώτατο όριο εξήντα ωρών εργασίας την εβδομάδα (σαρανταοκτώ κανονικά συν δώδεκα "υποχρεωτικές υπερωρίες"). Αμέσως μετά όμως προστίθεται ότι οι εργάτες δεν θα υπο-

χρεώνονται να δουλεύουν παραπάνω εκτός από "εξαιρετικές περιστάσεις".

Οι "εξαιρετικές περιστάσεις" δεν ορίζονται, άρα η επίκλησή τους μπορεί να γίνει για οποιοδήποτε λόγο και να καταστήσει κενό γράμμα ακόμη και το ήδη μεγάλο, ειδικά αν αναλογιστεί κανείς τις συνθήκες εργασίας, όριο των εξήντα ωρών. Επιπλέον, η συμφωνία αναφέρεται μόνο στις υποχρεωτικές υπερωρίες. Ήδη, οι εργαζόμενοι στη βιομηχανία ρούχων εργάζονται πολλές ώρες πάνω από το κανονικό ωράριο, σε υποτιθέμενες εθελοντικές υπερωρίες. Δεν θα έπρεπε να υπάρχουν καθόλου υποχρεωτικές υπερωρίες, και οι εθελοντικές θα σταματούσαν, αν οι εργαζόμενοι αμείβονταν με επαρκείς για τις βασικές ανάγκες τους μισθούς για το οκτάωρο εργασίας.

3. Οι υπάλληλοι θα αμειβονται για τις υπερωρίες με την ισχύουσα νόμιμη αμοιβή, ενώ αν δεν έχει οριστεί τέτοια τουλάχιστον το ίδιο με την κανονική αμοιβή.

Σε όλο τον κόσμο είναι αποδεκτό ότι οι υπερωρίες θα πρέπει να αμειβονται παραπάνω από τις κανονικές ώρες εργασίας. Άλλωστε, οι εργοδότες κερδίζουν από τις υπερωρίες, αφού έτσι δεν χρειάζεται να κάνουν επιπλέον προσλήψεις για να βγάλουν την απαιτούμενη παραγωγή. Η Ομάδα Εργασίας θα έπρεπε να ορίσει τουλάχιστον 50% επιπλέον αμοιβή για τις υπερωριακές ώρες εργασίας.

Η συμφωνία δεν υποχρεώνει τις διοικήσεις των επιχειρήσεων να δέχονται ως παρατηρητές στα εργοστάσιά τους τοπικές οργανώσεις για τα ανθρώπινα και εργασιακά δικαιώματα που χαιρούν της εμπιστοσύνης των υπαλλήλων τους. Αντίθετα, μπορούν να χρησιμοποιούν γι' αυτό το σκοπό ιδιωτικές εταιρίες, που έχουν αποδειχτεί ανεπαρκείς στην επιτήρηση των πρακτικών των πολυεθνικών ή των υπερπολύχρηστων τους. Οι ίδιοι οι εργαζόμενοι είναι σε μειονεκτική θέση γιατί γνωρίζουν ότι οποιαδήποτε διαμαρτυρία ή καταγγελία θα έχει ως αποτέλεσμα την απόλυση τους και την πείνα για τους ίδιους και τις οικογένειές τους.

Το αποτέλεσμα της συμφωνίας είναι ότι οι πολυεθνικές θα συνεχίζουν να πλουτίζουν από την εξαθλίωση των εργαζόμενων του Τρίτου Κόσμου, αναγκάζοντάς τους να δουλεύουν εξήντα και πλέον ώρες την εβδομάδα με αμοιβή 60 δραχμές την ώρα, οι μονάδες τους θα επιτηρούνται από εταιρίες-υπαλλήλους τους που δεν έχουν καμία επαφή με τους εργάτες, παράλληλα όμως θα έχουν κάνει με ένα σημαντικό βήμα για τη βελτίωση της δημοσίας εικόνας τους, αφού θα "τηρούν τη συμφωνία".

Πηγή: Campaign for Labor Rights

Λίγα λόγια για την RTS

Είναι μια άμορφη οργάνωση που δεν έχει μέλη, αλλά άτομα που οργανώνονται σε τοπικό επίπεδο σε όλες τις πόλεις της Αγγλίας. Αγινίζονται "ενάντια στο αυτοκίνητο και την κουλτούρα του και προτείνουν το περπάτημα, το ποδήλατο και τα φτηνά μέσα μαζικής μεταφοράς" ως εναλλακτικές λύσεις. Κεντρικό χαρακτήρα έχει το σύνθημα τους "Επανακτήστε τους δρόμους" με συμβολικές προεκτάσεις "ενάντια στην κυριαρχία του κράτους και του κεφαλαίου". Δεν έχουν βγάλεi κάποια θεωρητική διακήρυξη, καθώς λένε ότι θέλουν τα άτομα τα ίδια να αναπτύξουν ενεργητική δράση στην τοπική κοινότητα ή στον εργασιακό χώρο και να αλλάξουν τις καταστάσεις μόνοι τους. Δεν ψηφίζουν στις εκλογές και δεν περιμένουν τίποτα από τους πολιτικούς. Στην τελευταία προκήρυξη τους μιλούσαν για άμεση δημοκρατία σε μια ελεύθερη και οικολογική κοινωνία.

Γνωστοί έχουν γίνει κυρίως από τα δημοφιλή πάρτι δρόμου που οργανώνουν σε διάφορες πόλεις. Ο δρόμος κλείνει για τα αυτοκίνητα και ανοίγει ως χώρος δημιουργίας, παιγνιδιού, μουσικής και χορού.

Αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν στενές σχέσεις αλληλεγγύης των RTS με τους λιμενεργάτες του Λίβερπουλ και πολλές φορές στο παρελθόν παρόλο την φαινομενική διαφορά των αγωνιστικών επιδιώξεων τους επιτεύχθηκε ενεργή συμπαράσταση και συνεργασία. Συγκεκριμένα το 1992 οι λιμενεργάτες του Λίβερπουλ αρνήθηκαν να ξεφορτώσουν ξυλεία που προέρχονταν από τροπικά δάση, ανταποκρινόμενοι στα αιτήματα των περιβαλλοντολογικών ομάδων της περιοχής. Όταν λοιπόν ενάμιση χρόνο πριν απολύθηκαν πεντακόσιοι λιμενεργάτες, στο κίνημα αλληλεγγύης που αναπτύχθηκε έπαιξε ιδιαίτερο ρόλο η τοπική ομάδα των RTS. Αποκορύφωμα ήταν ένα τριήμερο εκδηλώσεων τον περασμένο Σεπτέμβριο κατά το οποίο έγινε πορεία δέκα χιλιάδων ατόμων και πραγματοποιήθηκε κατόληψη κτιρίων ναυπηγικών εταιριών.

Ο Φουτουριστής Βλαδimir Μαγιακόβσκι

ФУТУРИСТ
ВЛАДИМИР
МАЯКОВСКИЙ

Αντίο, μην κατηγορήσετε κανέναν. Φράση από το τελευταίο γράμμα του Βλαδimir Μαγιακόβσκι, στις 14 Απρίλη του 1930. Λίγο αργότερα αυτοκτόνησε με έναν πυροβολισμό.

Η πρώτη εμφάνιση του Μαγιακόβσκι πραγματοποιήθηκε το 1912, επί τσαρισμού, στο κοινό κείμενο της ομάδας των ρώσων λογοτεχνών φουτουριστών που έφερε τον τίτλο "Ράπισμα στο κοινό γούστο". Σε εκείνη την ομάδα συμμετείχαν εκτός από τον Μαγιακόβσκι και οι Νταβίντ Μπουρλιόκ, Βελεμίρ Χλέμπνικοφ, Αλεξέι Κρούτσονιχ κ.α. Τα ίδια χρόνια, στη Ρωσία, είχε εμφανιστεί και η αντίστοιχη κίνηση στο χώρο της ζωγραφικής, με τους Λαριόνοβ, Καντίνσκι, Μάλεβιτς κ.α. Για το σύνολο σχεδόν των προαναφερθέντων, τα γεγονότα του 1917 στη Ρωσία αποτελούν το όνειρο της επανάστασης που έγινε πραγματικότητα κι από την πρώτη στιγμή εντάσσονται στις γραμμές της.

Το 1917 συγκροτείται η λογοτεχνική ομάδα Προλετκούλτ (Προλεταριακή Κουλτούρα), που υποστήριζε ανοιχτά την επανάσταση, αλλά χωρίς την ποδηγεσία του κόμματος και αποσκοπούσε στη θεμελίωση μιας προλεταριακής τέχνης. Τον Αύγουστο του 1920, ο Λένιν ζήτησε να πληροφορηθεί ποιοί ήταν οι ιδρυντές της ομάδας. Όταν έλαβε την απάντηση πως επρόκειτο για μια αυτόνομη ομάδα, ο Λένιν απάντησε πως χρέος της ήταν να διδάσκει το μαρξισμό και όχι να προβάλει τις δικές της απόψεις. Στον Μπουχάριν, που υπερασπίστηκε την Προλετκούλτ, ο Λένιν έστειλε το ακόλουθο σημείωμα: "Προλεταριακή τάξη ίσον το ρώσικο κομμουνιστικό κόμμα, ίσον το σοβιετικό κράτος, συμφωνείτε;". Έτσι, το Δεκέμβριο του 1920, η Προλετκούλτ "αναδιοργανώθηκε" και το 1923, με "άνωθεν εντολές", διαλύθηκε. Στη θέση της ιδρύθηκε η ΒΑΠΠ (Πανερωσιακή Επιτροπή Προλεταριακών Συγγραφέων), που θα έπρεπε να αναγνωρισθεί ως το μόνο αντιπροσωπευτικό ρεύμα της προλεταριακής λογοτεχνίας, κηρύσσοντας παράλληλα την επιστροφή στους κλασσικούς συγγραφείς. Από το 1927 ως το 1932 η σοβιετική λογοτεχνία ελέγχεται πλέον από τη ΡΑΠΠ (Ρωσική Εταιρεία Προλεταριακών Συγγραφέων), που κατέβαζε και επέβαλε την κομματική ορθοδοξία.

Οι ρώσοι φουτουριστές συσπειρώθηκαν γύρω από το "ΛΕΦ" (Αριστερό Μέτωπο Τέχνης) που εξέδιδε και το ομώνυμο περιοδικό. Ένας από

"Δεν είναι ντροπή να ψηφίσετε υπέρ της εκδόσεως των 150.000.000 του Μαγιακόβσκι σε 5.000 αντίτυπα; Βλακείες, μωρολογίες, επιτήδευση, μεγαλομανία, έργο παράλογο και εξωφρενικό. Κατά τη γνώμη μου, ζήτημα αν ένα στα δέκα απ' τα γραφτά του αξίζει να τυπωθεί κι όχι πίοτερο από 1.500 αντίτυπα για τις βιβλιοθήκες και μερικούς βλαμμένους. Όσο για σας Λουνατσάρσκι, σας χρειάζεται μια μομφή για το φουταρισμό (sic!) σας".

ΛΕΝΙΝ

τους συνεργάτες της ομάδας ήταν και ο Πάστερνακ. Η θέση του καθεστώτος, όπως αυτή διαμορφώνεται από τον Λένιν, είναι ξεκάθαρα εχθρική.

Το 1921, ο Λένιν γράφει στον υπεύθυνο των κρατικών εκδόσεων: "Σύντροφε Ποκρόβσκι, σας παρακαλώ και πάλι για άλλη μια φορά να συμβάλετε στον αγώνα εναντίον των φουτουριστών και των τούτοις ομοίων. Ο Λουνατσάρσκι κατόρθωσε να εγκριθεί από την αρμόδια επιτροπή (αλίμονο) η εκτύπωση των 1.500.000 του Μαγιακόβσκι. Δεν μπορεί να σταματήσει αυτό; Πρέπει να σταματήσει. Ας συμφωνήσουμε να μην τυπώνονται αυτοί οι φουτουριστές περισσότερο από δυο φορές το χρόνο και σε 1.500 αντίτυπα μάξιμουμ".

Λίγο αργότερα, ο Λένιν αλλάζει κάπως τη θέση του, υιοθετώντας ένα πιο πονηρό χειρισμό: "...θα μας ωφελήσει εμάς τους μπολσεβίκους να τους τυπώσουμε σε μπροσούρα τις απόψεις τους σε δύο ή τρεις χιλιάδες αντίτυπα, αλλά βεβαίως συνοδευμένες με την κριτική και τις θέσεις μας".

Σε μια συζήτηση με τον μπολσεβίκο ηγέτη Λουνατσάρσκι σχετικά με το ΛΕΦ, ο Λένιν χρησιμοποίησε ένα ποίημα του Μαγιακόβσκι για να "κατακεραυνώσει" το ΛΕΦ, λέγοντας τα εξής: "Τολμηρός ο νεαρός. Εσείς, Ανατόλη Βασιλιέβιτς, που ενδιαφέραστε για τη λογοτεχνία, ορίστε δείγμα παιδαριώδους κομμουνισμού. Κομμουνισμού χούλιγκαν". Και παραθέτει το ακόλουθο ποίημα του Μαγιακόβσκι:

"Η κούρσα βρίσκεται στο τέλος της
η φωτιά σιγοσβήνει
το μικροαστικό πνεύμα σκορπά
τη δυσώδη οσμή του.

"Στη θέση των χθεσινών ελπίδων, μες στα καφενεία ξεκοιλιάζονται στις πάστες ως τον εμετό, δοξάζοντας τον κομμουνισμό (...). Πίσω μου, εμένα του μετανάστη, απλώνεται μια ουρά στέλειωτη, χωρών και ανθρώπων που με αποδιώχνουν. Ταρακουνώντας τα κεφάλια σ' έκρηξη σκέψεων, μες στον κρότο του πυροβολικού της καρδιάς, ανεβαίνει μια άλλη επανάσταση, η τρίτη επανάσταση, του πνεύματος".

ΜΑΓΙΑΚΟΒΣΚΗ, "Ανοιχτή επιστολή προς την κεντρική επιτροπή του ρώσικου κομμουνιστικού κόμματος"

Για την ώρα απλώς ατμό.
Όμως εγώ αγαπώ τις βροντές της θύελλας.
Εγώ, μεγαλοφυής ή όχι
παράτησα τ' άχρηστα πλουμίδια
και δούλεψα στα παράθυρα ΡΟΣΤΑ.
Αρκετά. Όχι πια ανόητοι και βλάκες, να περιμένουν με το στόμα ανοιχτό τη λέξη που θα πέσει απ' το στόμα του "αρχηγού".
Σύντροφοι, βάλτε ένα χεράκι για μια τέχνη καινούργια, που θα ξελασπώσει τη Δημοκρατία".

Β. Β. Μαγιακόβσκι,
"Διάταγμα Νο2 στη στρατιά της τέχνης"

Ο Μαγιακόβσκι, που δεν έγινε ποτέ μέλος του κόμματος, άργησε να καταλάβει την εγκληματική φύση του μπολσεβίκικου καθεστώτος, όπως φαίνεται και στο ποίημα του "Έξω από τα δόντια":

"Είναι ποτέ δυνατό να σου περάσει από το νου πως είναι κι ο Λένιν ηγέτης ελέω Θεού; Αν είχε κάτι κι αυτός από τον τσαρικό το θείο νόμο, εγώ θα ορμούσα μανιασμένος, με κίνδυνο ζωής, εγώ, μπροστά στην επικύρωση πομπή τους, στητός θα ορθωνόμουν και θα σταμάταγα και πλήθη και τελευταία χαίρες της τελετής. Θά 'βρισκα λέξεις κατάρας που θ' αντηχούσαν κεραυνός και πριν ποδοπατήσουνε κι εμέ και το ουρλιαχτό μου το σταράτο, τις βλασφημίες θά 'ρχινα ψηλά στον ουρανό και καταπάνω στο Κρεμλίνο θά 'ρχινα τις μπόμπες. Κάτω!"
Και στο "Περί αυτού":

"Γεμίσαμε αράχνες, εδώ κι αιώνες τα ίδια και τα ίδια. Ακριβώς. Μόνον που τώρα αντί των προστατευτικών πνευμάτων, της νεράιδας, έγινε φύλακας-άγγελος ο συγκάτοικός σας με το

στρατιωτικό σακάκι (αστυνομία). Μα το χειρότερο σ' ετούτο το ντύσιμο, αναγνωρίζω την φτιασιά μου, την πορεία μου".

Και σε άλλο σημείο, στο ίδιο ποίημα: "...μισώ όλα αυτά, όλα όσα ένα παρελθόν σκλάβων μας κόλλησε, όλες τις μικρότητες που κατακάθησαν στην καθημερινή ζωή, ακόμα και στο πολίτευμά μας της κόκκινης σημαίας. Δεν θα δώσω ποτέ τη χαρά να δω τον εαυτό μου να σβήνει το χρέος (αυτού που ανέλαβα). Στη γωνιά του δρόμου μπορεί να με καθαρίσουν μ' ένα μαχαίρι... Δεν έζησα όσο μου 'πρεπε εδώ στη γη, εδώ στη γη δεν αγάπησα ό,τι μου δόθηκε. Ψηλός δυο μέτρα προς τί; Για μια τέτοια δουλειά, κι ένα σκουλήκι θα τα κατάφερνε".

Ο Μαγιακόβσκι, μετά την αυτοκτονία του παραμένει νεκρός για έξι χρόνια. Και μετά δολοφονείται. Ο Στάλιν δημοσιοποιεί την περίφημη ντιρεκτίβα: "Ο Μαγιακόβσκι είναι ο μεγαλύτερος και πλέον ταλαντούχος ποιητής της σοβιετικής μας εποχής. Η αδιαφορία απέναντι στη μνήμη και το έργο του θεωρείται έγκλημα".

Από τη στιγμή που ο "πατερούλης των λαών" ανέσυρε το Μαγιακόβσκι από τα βάραθρα του κομματικού αφορισμού, κανείς πλέον δεν μπορούσε να διαβάσει όλο του το έργο. Για τον απλούστατο λόγο πως όλο του το έργο λογοκρίθηκε. Αφαιρέσαν στίχους και άλλαξαν την αρίθμηση ώστε να μην φαίνονται τα κενά. Το 1958, επί Χρουστσόβ, τα αρχεία άνοιξαν και το μεγαλύτερο μέρος των κειμένων αποκαταστάθηκε. "Αποκαταστάθηκε" όμως και η άποψη του Λένιν για τον Μαγιακόβσκι. Έτσι, αγάλματα του Μαγιακόβσκι στήνονται αντικρουστά με αγάλματα του Λένιν. Με ταχυδακτυλουργικές κινήσεις, ο Μαγιακόβσκι διαχωρίζεται από τους επάρατους "μοντερνιστές" και τοποθετείται στο πλευρό του Γκόρκη, του ιδρυτή του κτηνώδους "σοσιαλιστικού ρεαλισμού". Οι δύο άντρες πλέον παρουσιάζονται ως συνεργάτες: ο Γκόρκη στην πεζογραφία, ο Μαγιακόβσκι στην ποίηση, αναπόσπαστο πια μέρος της "εποικοδομητικής" και "άμεμπτης" λογοτεχνίας από την οποία είχε απορριφθεί...

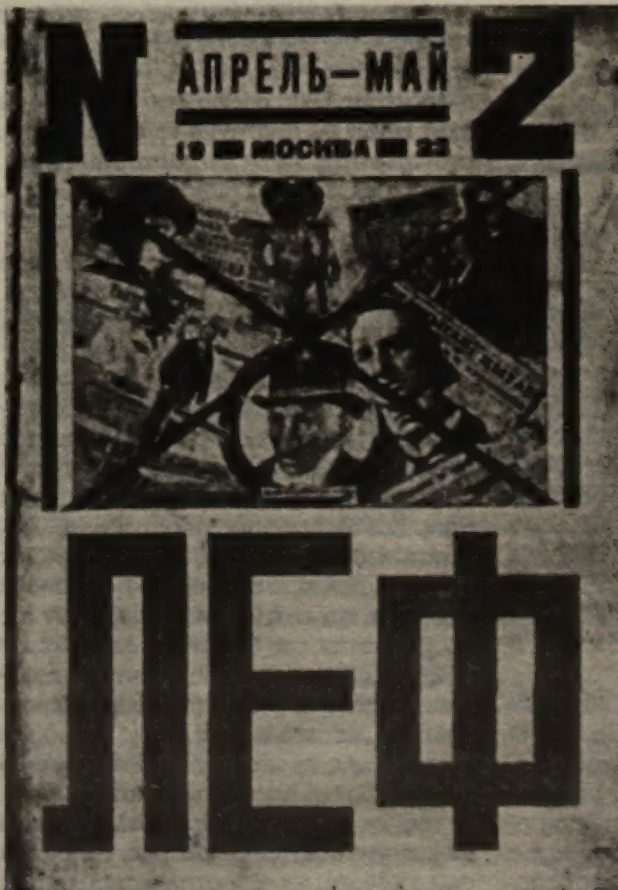
Πηγή: Καίτη Δρόσου, «Ο "αποστάτης" Μαγιακόβσκι και η Οκτωβριανή Επανάσταση», εκδ. Ύψιλον, 1990

Πως έβγαине ένα βιβλίο στην "πατρίδα του σοσιαλισμού"

Οι φάσεις από τις οποίες περνούσε ένα βιβλίο ως την έκδοσή του.

- 1) Διορθωτής χειρογράφων (μέλος της Ένωσης Συγγραφέων). Είχε δικαίωμα όχι μόνο να αφαιρεί αλλά και να προσθέτει λέξεις, φράσεις, παραγράφους και κεφάλαια.
- 2) Αρχισυντάκτης
- 3) Λογοτεχνικός διευθυντής
- 4) Πρώτος εισηγητής
- 5) Δεύτερος εισηγητής
- 6) Διευθυντής του (κρατικού, φυσικά) εκδοτικού οίκου
- 7) Κύριος λογοκριτής του "Γκλαβίτ" (Κεντρική Διεύθυνση Λογοτεχνικών Εκδόσεων)
- 8) Σχετική απόφαση του "Ραϊκόμ" (Επιτροπή Διαμερισμάτων), του "Γκορκόμ" (Επιτροπή Πόλης) και του "Ομπκόμ" (Επιτροπή Νομού) του Κομμουνιστικού Κόμματος
- 9) Κρατική Επιτροπή επιφορτισμένη για τα εκδοτικά ζητήματα της εκάστοτε Ομόσπονδης Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας
- 10) Κρατική Επιτροπή επιφορτισμένη για τα εκδοτικά ζητήματα της ΕΣΣΔ
- 11) "Αγκίπρον" (Τμήμα προπαγάνδας της κεντρικής επιτροπής της ΕΣΣΔ)
- 12) Πολιτιστικό τμήμα της κεντρικής επιτροπής της ΕΣΣΔ
- 13) ΚαΓκεΜπε

Ο Μαγιακόβσκι λίγο πριν από την αυτοκτονία του (αριστερά) Πρώτη σελίδα της λογοτεχνικής επιθεώρησης "ΛΕΦ" που διηύθυνε ο Μαγιακόβσκι από το 1923 ως το 1925 και από το 1927 ως το 1928, οπότε αποχώρησε από τη συντακτική του ομάδα (κάτω)

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΙΖΕΙΝ

Η ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ, ως μηχανισμός, χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον από διάφορους πολιτικούς, κοινωνικούς και θρησκευτικούς σχηματισμούς, για να διασπείρει και να εδραιώσει ιδεολογικά φρονήματα, ώστε να παρακινήσει/αποτρέψει τη στοχευμένη ομάδα προς ή από συγκεκριμένες κατευθύνσεις. Απώτερος σκοπός της χρήσης ενός τέτοιου ιδεολογικού μηχανισμού, η χειραγώγηση της συγκεκριμένης ομάδας.

Η χρησιμότητα της προπαγάνδας αποδείχθηκε ιστορικά, κύρια μέσα από την επιβολή κυριαρχικών μορφών εξουσίας, όπου και έδωσε τα καλύτερα αποτελέσματα. Ολόκληρες κοινωνίες βρέθηκαν έρμαιοι συγκεκριμένης πολιτικής και, κατ' επέκταση, παράδοξα συνένοχοι στις εσφαλμένες διαχειριστικές της εκάστοτε εξουσίας.

Προκειμένου να προσαρμοστεί η κοινή γνώμη σε μια συγκεκριμένη ιδεολογική φόρμα, η προπαγάνδα καλείται να αναλάβει την παρουσίαση ενός και μόνο μέρους των γεγονότων, να διαστρεβλώσει τις σχέσεις τους και να εξαγαγάσει συμπεράσματα που δεν θα μπορούσαν να εξαχθούν από μία σφαιρική και εις βάθος ανάλυση όλων των γεγονότων. Η παρουσίαση μιας τέτοιας κατάστασης χρειάζεται τη συμμετοχή όλων των συνιστωσών αυτού του μηχανισμού. Το οπλοστάσιο της προπαγάνδας περιλαμβάνει τη χρήση ψυχολογίας, την εξελιγμένη διδασκαλία της γλώσσας και την εκμετάλλευση της φυσικής βίας.

Η χρήση της κοινωνικής ψυχολογίας ίσως είναι το βασικό όπλο για την ανάγνωση του σφυγμού των υποψήφιων υποχείριων.

"Η κινητήρια δύναμη σχεδόν κάθε μεγάλης επανάστασης στον κόσμο, δεν υπήρξε ποτέ ένα σώμα επιστημονικής διδασκαλίας που κέρδισε δύναμη πάνω στις μάζες, αλλά η προσήλωση σε κάτι που ενέπνεε και συχνά ένα είδος υστερίας που τις ωθούσε σε δράση".

(Adolf Hitler, 1930)

Το δόγμα που θα συνενώσει και θα ωθήσει τη μάζα σε δράση ή και ανοχή είναι ένα από τα ζητούμενα. Η χρήση της κοινωνικής ψυχολογίας σε πρώτη φάση βοηθά στην ανίχνευση πιθανών προοιμίων ενός τέτοιου δόγματος και κατόπιν είτε το αναδεικνύει, αν φυσικά κριθεί κατάλληλο, είτε το εξαλείφει στην αντίθετη περίπτωση. Σε δεύτερη φάση αναζητεί τους τρόπους εξάπλωσης και στέρεως εφαρμογής αυτού. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει ούτε καν ο πρόδρομος του κατάλληλου δόγματος, φροντίζει να προσαρμόσει το υπάρχον στα μέτρα του υποκειμένου.

Στο έργο της εξάπλωσης, πέρα από τη φόρμουλα που παρέχεται από τη χρήση της ψυχολογίας, συνδράμει η χρήση της γλώσσας. Η γλώσσα που διαμορφώνεται με βάση το μορφωτικό επίπεδο του στόχου. Γίνεται απλή, δυσνόητη, απλοϊκή, περιπλοκή, εξειδικευμένη. Μεταμορφώνεται έντεχνα από μέσο επικοινωνίας των ανθρώπων σε μέσο πειθούς.

"Δεν καταλαβαίνεις πως ο στόχος της Νεομιλίας, είναι να περιορίσει το εύρος της σκέψης; Στο τέλος το έγκλημα της σκέψης, θα είναι πρακτικό αδύνατο, γιατί δεν θα υπάρχουν λέξεις για να εκφράσουν τη σκέψη. Κάθε έννοια που θα χρειάζεται, θα εκφράζεται με μία και μόνο λέξη, το νόημα της οποίας θα 'ναι άκαμπτα ορισμένο και όλες οι συναφείς έννοιες θα 'χουν σβηστεί και ξεχαστεί. (...) Κάθε χρόνο, όλο και λιγότερες λέξεις, όλο και μικρότερο εύρος συνειδησης".

Το παραπάνω απόσπασμα, από το "1984" του Όργουελ, δίνει το ρόλο της γλώσσας στα πλαίσια της προπαγάνδας ενός φανταστικού(;) ολοκληρωτικού κράτους.

Η άσκηση φυσικής βίας είναι φαινόμενο αυταρχικών κρατών. Η εκμετάλλευσή της από τον ιδεολογικό μηχανισμό της προπαγάνδας είναι χαρακτηριστική. Σε περιπτώσεις που δεν υπάρχουν αποτελέσματα από την υπάρχουσα μορφή προπαγάνδας, η άσκηση φυσικής βίας -συνήθως σε ευρεία κλίμακα- διατηρεί ή επιβάλλει το καθεστώς. Σε περιπτώσεις όμως όπου έχει εξασφαλιστεί μια ευρεία σχετικά κοινωνική αποδοχή ή ανοχή, και η προπαγάνδα έχει σαφώς αποκτήσει αποτελεσματικότερο χαρακτήρα, η χρήση της φυσικής βίας περιορίζεται σε μεμονωμένες περιπτώσεις, διασπείροντας μέσα από το μηχανισμό της προπαγάνδας το στίγμα του παραδειγματισμού.

"Οι άνθρωποι των διαφόρων ομαδοποιήσεων, δεν μπορούν να περιοριστούν στα όρια της τάξης και της δικαιοσύνης, παρά μόνο με δυνάμεις φυσικές και πνευματικές, επιβαλλόμενες από τις αρχές, ανεξάρτητες από τη θέλησή τους".

(Δόγματα της Ευρώπης, 1918)

Η τέχνη της προπαγάνδας εξελίχθηκε ραγδαία τον τελευταίο αιώνα, αφήνοντας πίσω της μορφές αναποτελεσματικές και χονδροειδέστερες μεθόδους που στηρίζονταν κύρια στην εκμετάλλευση της φυσικής βίας που ασκούσαν οι διάφορες εξουσίες, σπέρνοντας το φόβο για να εξασφαλίσουν την υποταγή. Στον αιώνα μας, η προπα-

γάνδα ελίχθηκε σε πιο εκλεπτυσμένες μορφές. Παρουσίασε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, καθώς είχε στη διάθεσή της περισσότερα μέσα, αλλά και την καλύτερη αξιοποίηση των παλαιότερων.

Παράδειγμα πρώτων μορφών προπαγάνδας αποτελεί η εξάπλωση και εδραίωση της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας. Το δόγμα που συνήγορησε σ' αυτή την εξάπλωση ήταν το δέος και ο φόβος για ένα παντοδύναμο θεό και η βίαιη ηθική. Η αποστασιοποίηση από το ένα ή το άλλο οδηγούσε στην πυρρά της Ιεράς Εξέτασης.

Το δόγμα που ανέκαθεν χρησιμοποιήθηκε από την προπαγάνδα ήταν η έννοια του έθνους σε συνδυασμό με την ηθική κάποιων άρχουσας θρησκείας.

Στον αιώνα μας η προπαγάνδα γνώρισε τους μεγαλύτερους θριάμβους αφού μετατράπηκε σε επιστήμη στα χέρια της εξουσίας.

"Η προπαγάνδα είναι το έργο της διαμόρφωσης και κατεύθυνσης της κοινής γνώμης. Σ' άλλους πολέμους το έργο αυτό δεν αποτελούσε λειτουργία της κυβέρνησης, αλλά μέρος ενός αγώνα που δεν ήταν μεταξύ στρατών αλλά εθνών με πρόταγμα να επηρεάσει κάθε άνθρωπο στον πλανήτη. Αυτή η αποστασιοποίηση δεν μπορεί να συνεχιστεί".

(Ημερολόγιο Γκέμπελς, 1942)

Στην προπαγάνδα έδωσε μεγάλο βάρος το ναζιστικό καθεστώς του Χίτλερ. Το πρώτο άλλωστε υπουργείο Τύπου και Προπαγάνδας στην ιστορία το συναντάμε στη ναζιστική Γερμανία. Η ιδέα της μεγάλης και παντοδύναμης Γερμανίας πλασαρίστηκε προσπαθώντας να αποκαταστήσει τη χαμένη περηφάνεια ενός λαού που οι πληγές του από την ήττα από τον Α' παγκόσμιο πόλεμο δεν είχαν κλείσει. Κάθε τομέας ανθρώπινης δραστηριότητας, προσεγγίστηκε, διαβρώθηκε και αφομοιώθηκε στο κυρίαρχο Γ' Ράιχ. Και αν δεν υπήρχε συμφωνία, υπήρχε πάντα ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης ή ακόμη και το ανατολικό μέτωπο. Αποτέλεσμα της ναζιστικής προπαγάνδας, η συμμετοχή και η ανοχή μεγάλων κομματιών της κοινωνίας στις βαρβαρότητες του Β' παγκόσμιου πολέμου.

Στην Σοβιετική Ένωση, αναπτύχθηκαν, κατά τρεις χρονικές περιόδους (εποχή του μεσοπολέμου, Β' παγκόσμιος πόλεμος, μεταπολεμικά), τρεις διαφορετικές μορφές εκλεπτυσμένης προπαγάνδας. Στο εσωτερικό του Σοβιετικού κράτους, η προπαγάνδα κατάφερε να διαχύει τις ιδέες της "επανάστασης", να θεμελιώσει την ιδέα ενός ενιαίου και παντοδύναμου κράτους, στηριζόμενου σ' ένα μωσαϊκό εθνοτήτων. Επί σταλινισμού, η προπαγάνδα έγινε

πολυπλοκότερη καθώς έπρεπε να δημιουργήσει ανοχή απέναντι στα εγκλήματα του καθεστώτος και να επιβάλλει τους νέους όρους του. Αποδείχθηκε ιδιαίτερα επιτυχημένη, αφού κατάφερε τελικά συν τοις άλλοις και να αναγάγει το Στάλιν σε πρόσωπο λατρείας. Προς το εξωτερικό, η προπαγάνδα του Σοβιετικού κράτους, δεν είχε εννιαία γραμμή χρονικά γιατί διασκευάστηκε ανάλογα με τους στόχους της εξωτερικής πολιτικής. Έτσι φτάνουμε από τη συνεπικροτούμενη έκρηξη κινημάτων ως την καταπόντιση αυτών, τη συμφωνία Χίτλερ-Στάλιν και το Β' παγκόσμιο πόλεμο. Η προπαγάνδα του Σοβιετικού κράτους, σ' όλες της εκφάνσεις της, κατάφερε όχι μόνο να επηρεάσει τους πολίτες της χώρας, αλλά και να συνδημιουργήσει τέτοιες συνθήκες στην υπόλοιπη Ευρώπη, που συνέβαλαν άμεσα στην διαμόρφωση της σύγχρονης πολιτικής κατάστασης. Επιπρόσθετα, κάποιες μορφές της, αποτέλεσαν πρόπλασμα για την ανάπτυξη μορφών προπαγάνδας σε άλλα κράτη.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό παραδειγμα της αποτελεσματικότητας, εκλεπτυσμένης μορφής προπαγάνδας, αποτελεί η αμερικανική προπαγάνδα ενάντια στον "κομμουνισμό". Δημιούργησε κομμουνιστοφοβία σε ευρεία τμήματα της αμερικανικής κοινωνίας -και πέραν αυτής- και διατηρήθηκε για δεκαετίες, τροφοδοτώντας το ψυχροπολεμικό κλίμα της εποχής.

Οι λαοί χρίστηκαν πεδίο πειραματισμού για την επιστήμη της προπαγάνδας. Παραπλανήθηκαν, εκστασιαστήκαν, πολέμησαν, φοβήθηκαν. Πάντα θύματα των σχεδίων των διαχειριστών της εξουσίας. Άλλωστε η προπαγάνδα, όπως προαναφέρθηκε, υπήρξε ιδιαίτερα αποτελεσματική στα χέρια βίαιων κυριαρχικών μορφών εξουσίας και αναπόσπαστος ιδεολογικός μηχανισμός του αυταρχικού κράτους.

"Ένα πραγματικά αποτελεσματικό, ολοκληρωτικό κράτος θα 'ναι αυτό στο οποίο οι παντοδύναμοι διαχειριστές της εκτελεστικής εξουσίας των πολιτικών αφεντικών και ο στρατός των διευθυντών τους θα ελέγχουν ένα πληθυσμό σκλάβων που δεν θα χρειάζεται να εξαναγκάζονται γιατί απλά θα αγαπούν τη δουλεία τους. Το να αγαπήσουν τη δουλεία τους, είναι το έργο που θα αναλάβουν οι υπουργοί της προπαγάνδας, οι εκδότες των εφημερίδων και οι εκπαιδευτικοί. Αλλά οι παρούσες μέθοδοι είναι χοντροειδείς και αντιεπιστημονικές. Οι μεγαλύτεροι θρίαμβοι της προπαγάνδας έχουν επιτευχθεί, όχι με το να πείθουν τους ανθρώπους να κάνουν κάτι αλλά με το να τους οδηγούν να απέχουν από την πραγματοποίησή του. Η αλήθεια είναι σπουδαία, αλλά ακόμα σπουδαιότερη, από πρακτικής άποψης, είναι η σιωπή γύρω από αυτή. Απλούστατα, με το να μην αναφέρονται ορισμένα θέματα, με το να υψώνεται ένα σιδηρούν παραπέτασμα ανάμεσα στις μάζες και σε τέτοια γεγονότα και επιχειρήματα που τα πολιτικά αφεντικά κρίνουν ως ανεπιθύμητα οι προπαγανδιστές, επηρέασαν τη κοινή γνώμη πολύ πιο αποτελεσματικά από ότι θα μπορούσαν με τη πιο εύγλωττη επίκριση. Αλλά η σιωπή δεν είναι αρκετή. Αν οι διωγμοί και οι σκοτωμοί πρέπει να αποφευχθούν, οι θετικές πλευρές της προπαγάνδας, πρέπει να γίνουν τόσο αποτελεσματικές όσο και οι αρνητικές. Τα πιο βαρυσήμαντα μελλοντικά σχέδια θα περιλαμβάνουν τεράστιες, κυβερνητικά χρηματοδοτούμενες, έρευνες σ' αυτό που οι πολιτικοί και οι συμμετέχοντες επιστήμονες θα αποκαλούν το πρόβλημα της ευτυχίας. Μ' άλλα λόγια το πώς θα κάνουν τους ανθρώπους να αγαπούν τη δουλεία τους. Το γεγονός αυτό θα επέλθει μόνο σαν αποτέλεσμα μιας βαθιάς προσωπικής επανάστασης στα ανθρώπινα κορμιά και μυαλά. Για να επιφέρουμε αυτήν την επανάσταση, θα απαιτηθούν τα παρακάτω: Πρώτον, μια σπουδαία, βελτιωμένη τεχνική της πειθούς -μέσω νηπιακών συνθηκών και αργότερα με τη βοήθεια ναρκωτικών. Δεύτερον, μια πλήρως ανεπτυγμένη επιστήμη των ανθρώπινων διαφοροποιήσεων, που θα δίνει τη δυνατότητα στους κυβερνητικούς διευθυντές να διορίζουν στην κατάλληλη θέση, της κοινωνικής και οικονομικής ιεραρχίας, το κατάλληλο πρόσωπο. Τρίτον, ένα υποκατάστατο του αλκοόλ και των άλλων ναρκωτικών, που θα 'ναι λιγότερο επιβλαβές αλλά περισσότερο ευφορικό. Τέταρτον, ένα ασφαλές σύστημα ευγονικής, σχεδιασμένο να τυποποιήσει το ανθρώπινο προϊόν ώστε να διευκολύνει το έργο των διευθυντών".

(Brave New World, Aldus Huxley, 1946)

Σημείωση: Το κείμενο αυτό αποτελεί μια συνοπτική απόπειρα παρουσίασης του μηχανισμού της προπαγάνδας. Γι' αυτό δεν γίνεται αναφορά σε ζητήματα όπως τέχνη και προπαγάνδα, κα, θέματα τα οποία αποτελούν ξεχωριστές θεματικές ενότητες προς ανάπτυξη.